

บทที่ 3

แนวคิดเพศภาวะในนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานใน ส. ป. ป. ลาว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา

ดังที่ได้กล่าวมาในบทที่ 2 เกี่ยวกับการทบทวนวรรณกรรมเรื่องแนวคิดผู้หญิงในการพัฒนานั้น หรือจะเรียกอีกอย่างว่าแนวคิด WID ซึ่งเป็นแนวคิดที่เริ่มมองเห็นว่าผู้หญิงกลายเป็นกลุ่มค้อยโอกาส ไม่ได้รับผลประโยชน์จากกระบวนการพัฒนาที่ผ่านมา ดังนั้นจึงได้มีการหาแนวทางเพื่อแก้ปัญหาที่ผู้หญิงไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงการศึกษา และการเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น เพื่อสร้างรายได้และเพื่อเป็นการเสริมอำนาจให้แก่ผู้หญิง อย่างไรก็ตาม การให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา และการบูรณาการเอาปัญหาและประเด็นของผู้หญิงเข้ามาเป็นโครงการพัฒนายังไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้หญิงได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเพราะในสังคมผู้ชายมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาผู้หญิงทั้งในระดับครัวเรือน และระดับชุมชน ดังนั้นจึงก่อให้เกิดแนวคิดเรื่องเพศภาวะและการพัฒนา หรือ GAD แนวทางนี้เปลี่ยนการพัฒนาที่มุ่งแต่ผู้หญิงมาสู่การเน้นที่ gender หรือเพศภาวะ โดยมีการกล่าวถึงและให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างหญิงชายในด้านสังคม-วัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อระบบความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย และโอกาสในการได้รับประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนาที่แตกต่างกันระหว่างหญิงชายทั้งในระดับครัวเรือน ชุมชน และระดับประเทศ และเป็นการทำให้ นักพัฒนาตระหนักถึงปัญหาความแตกต่างทางเพศระหว่างหญิงชายมีสาเหตุมาจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างสองเพศ ที่ถูกวัฒนธรรมและสังคมกำหนดหรือหล่อหลอม อย่างไรก็ตาม Damdouane Khouangvichit ได้นำเอาแนวคิดของ McDowell (1999) เพื่ออธิบายว่าอย่างน้อยมีสองรูปแบบของการเชื่อมระหว่างรัฐชาติและเพศภาวะ รูปแบบแรก รัฐชาติห่วงใยในเรื่องสิทธิอย่างเป็นทางการของผู้หญิง รูปแบบที่สอง รัฐมีบทบาทสำคัญในการวางนโยบายและการจัดการด้านสวัสดิการ ซึ่งมีผลกระทบสำคัญในชีวิตของผู้หญิง (Khouangvichit, 2010: 49)

ส่วนเนื้อหาในบทนี้จะนำเสนอภาพรวมบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมที่เป็นผลมาจากนโยบายการพัฒนาในช่วงก่อนและหลังการปฏิรูปเศรษฐกิจของลาว และความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเพศภาวะในประเด็นว่าด้วยการพัฒนาจะเป็นการสำรวจแผนนโยบายของรัฐโดยรวม และโดยเฉพาะคือ นโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานหรือแผนยุทธศาสตร์

เพื่อการเติบโตและจัดความยากจนแห่งชาติ กับการวางบทบาทหน้าที่ระหว่างเพศภาวะ ตลอดจนการฝึกอบรมอาชีพที่ให้อำนาจหรือลดทอน สถานภาพและบทบาทระหว่างเพศภาวะในเชิงสถาบัน และเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของสังคมที่มีการปรับเปลี่ยนซึ่งจำเป็นต้องนำมาพิจารณาควบคู่ไปกับระบบการจัดการในระดับ มหาภาคของรัฐและระดับสากล ทั้งนี้เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกันและเป็นส่วนเสริมซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้นในบทนี้ผู้ศึกษาจะนำเสนออยู่ 2 ประเด็น คือ *ประเด็นที่หนึ่ง* เป็นการบรรยายเกี่ยวกับรัฐ ส. ป. ป. ลาว ในการนำเอาแนวความคิดเรื่อง WID และ GAD เข้าในการวางแผนนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงาน หลังมีการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจใหม่ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา *ประเด็นที่สอง* สืบสวนผลกระทบของนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานภายหลังที่มีการนำเอามุมมองของเพศภาวะเข้าสู่การปฏิบัติงาน

3.1 การนำเอา WID และ GAD เข้าในนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานของรัฐ ส. ป. ป. ลาว

เมื่อพิจารณารายละเอียดของการพัฒนาดังที่ได้กล่าวไว้ข้างบน พอเห็นภาพได้ว่า การพัฒนานี้มีผลกระทบต่อสถานภาพของผู้หญิงที่แตกต่างกันในแต่ละช่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการพัฒนาเทคโนโลยีแบบใหม่ ทำให้ตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานหญิงเพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อตอบรับกับการพัฒนาแบบใหม่ ดังนั้นพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ และสังคมอันมีผลมาจากการพัฒนาแบบใหม่ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์หญิงชายไม่ว่าจะเป็นเรื่องบทบาททางเพศในครอบครัว รวมไปถึงบทบาททางเพศที่มีต่อโลกภายนอก (โลกของงาน) ประเด็นสำคัญก็คือ โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้สถานภาพทางปัจเจกบุคคลมีความเหลื่อมล้ำกัน ด้วยประการเช่นนี้ แนวทาง WID จึงมีความท้าทายกับการพัฒนาแบบใหม่ โดยให้มีการตรวจสอบว่า ผู้หญิงได้รับโอกาสทางเศรษฐกิจ ผ่านการเข้าถึงความรู้ทางเทคโนโลยีใหม่ๆ และการมีงานทำ จริงๆ แล้ว มีหลายประเทศที่ใช้แนวทาง WID เพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์เรื่องข้อบังคับและการสนับสนุนผู้หญิงในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการมองผู้หญิงในฐานะผู้ได้รับผลประโยชน์ที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันให้อยู่บนความเป็นจริงมากขึ้น รวมไปถึงการมองผู้หญิงในฐานะเป็นแกนหลักของการพัฒนา ถึงกระนั้นก็ตาม แม้ว่าผู้หญิงจะมีโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจได้ แต่ทว่าตำแหน่งแห่งที่ของผู้หญิงยังไปผูกติดกับครัวเรือนหรือบทบาทการทำงานบ้านก็เท่ากับว่าไปเพิ่มภาระให้ผู้หญิงสองเท่า ดังนั้น มุมมองการพัฒนาผ่านความสัมพันธ์เชิงเพศภาวะจึงเป็นจุดเด่นที่ แนวทาง GAD ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นกรอบวิเคราะห์ที่เน้นในเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศภาวะเกี่ยวข้องกับพลังแรงงานในระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมและในพื้นที่ของการผลิตซ้ำ รวมไปถึงมีจุดเน้นในสถานที่ทำงานด้วย พร้อมกันนั้นก็มองด้วยทัศนคติในการวิเคราะห์ว่า ผู้ชายเป็นผู้ที่สามารถเข้ามาเป็นผู้สนับสนุนผู้หญิงได้

ในส่วนของผู้ศึกษาต้องการนำเอาแนวทาง WID เพื่อมาวิเคราะห์เรื่องบทบาทสามอย่างของผู้หญิงลาวผ่านการสร้างวาทกรรมของศูนย์กลางสหพันธ์แม่ยี่งลาว กล่าวคือ ผู้หญิงมีบทบาทงานการผลิต งานการผลิตซ้ำ และงานทางสังคม/ชุมชน ซึ่งประเด็นนี้ได้ใช้กรอบของ Moser เพื่อนำมาวิเคราะห์เรื่องราวได้คำของผู้หญิงและบทบาททางเพศภาวะในโครงการ/แผนงานการพัฒนา เพื่อเป็นการสำรวจว่ากิจกรรมในแผนพัฒนาที่ให้ประโยชน์แก่บทบาทด้านหนึ่งของผู้หญิงอาจเป็นผลกระทบอีกสองบทบาทของผู้หญิงที่ยังเหลืออีกเป็นได้ ซึ่งกรอบของ Moser ดังที่กล่าวมานั้น จะได้ทำการวิเคราะห์ว่า การสร้างวาทกรรมของศูนย์กลางสหพันธ์แม่ยี่งลาวก็ดีหรือการวางแผนพัฒนาโดยรัฐก็ดีผ่านการให้โอกาสผู้หญิงเข้าไปอยู่ใน 2 พื้นที่ เช่น พื้นที่การผลิตหรือพื้นที่ทางเศรษฐกิจและพื้นที่ที่มีอำนาจในการตัดสินใจหรือพื้นที่ของความเป็ผู้นำ ซึ่งผู้ศึกษาจะนำเสนอข้อมูลที่ค้นพบดังต่อไปนี้

3.1.1 การสร้างโอกาสให้ผู้หญิงลาวเข้าไปอยู่ในพื้นที่ทางเศรษฐกิจ

อันที่จริงแล้ว ขบวนการเคลื่อนไหวของผู้หญิงลาวได้รับการก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1955 โดยขนานนามว่า “คณะชนวนชายสร้างตั้งสมาคมแม่ยี่งลาวฮักชาติ” หรือ “Lao Patriotic Women Association” เป็นกองกำลังร่วมในการปฏิวัติ หลังจากได้รับอิสรภาพและสถาปนาเป็นรัฐอิสระภายใต้ชื่อ “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือ ส. ป. ป. ลาว” ในปี 1975 ได้กระตุ้นให้รัฐบาลลาวใส่ใจและให้ความสำคัญต่อผู้หญิงมากขึ้น เช่นปรากฏขึ้นมาให้เห็นในปี ค.ศ. 1984 ได้มีการจัดประชุมใหญ่แม่ยี่งลาวครั้งที่ I และได้เปลี่ยนชื่อ “คณะชนวนชายสร้างตั้งสมาคมแม่ยี่งลาวฮักชาติ” มาเป็น “สหพันธ์แม่ยี่งลาว” หรือ “Lao Women’s Union” ในเนื้อหาการประชุมครั้งนี้ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการจัดตั้งสหพันธ์แม่ยี่งนับตั้งแต่ขึ้นบ้าน ขึ้นเมือง ขึ้นแขวง และให้แต่ละกระทรวงจัดตั้งคณะกรรมการสหพันธ์แม่ยี่งขึ้น เป้าหมายก็คือ ให้สมาชิกของสหพันธ์แม่ยี่งแต่ละคนมีการนำเอา “คำขวัญ” สามดี หรือ “three goods slogan” เช่น เป็นแม่ที่ดี หมายถึงให้การดูแลเอาใจใส่ลูกๆ ของพวกเธอโดยการส่งเสริมลูกๆ ให้ได้รับการศึกษาและมีความรับผิดชอบต่อการทำงาน เป็นเมียที่ดี หมายถึง การสร้างครอบครัวแบบสังคมนิยมบนฐาน “ความรักใคร่ระหว่างคู่สมรส การเป็นพี่เลี้ยงเมียเดียว และไม่มีการกดขี่ข่มเหงซึ่งกันและกัน ซึ่งการเป็นครอบครัวแบบอย่างคือทั้งสามีและภรรยาทำงานและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อความก้าวหน้า และสร้างแบบอย่างที่ดี รวมทั้งยึดถือและปฏิบัติตามแนวทางนโยบายและข้อกำหนดกฎหมายของพรรคและรัฐ เป็นเมียที่ดีต้องปรองดองกับสามีของตนในเวลาที่สามีทำผิดพลาดก็ต้องอดทนน้ำใจเขาเพื่อเป็นการสนับสนุนให้สามีร่วมมือในการสร้างชีวิตครอบครัวให้มีความถูกต้องปรองดองกัน และสุดท้ายการเป็นพลเมืองดี หมายถึง มีการศึกษาและการปฏิบัติตามแนวทางนโยบายของพรรค การเป็นพลเมืองดีต้องเรียนรู้เพื่อให้อ่านออกเขียนได้ และสองหน้าที่ คือ หน้าที่ที่ 1 มีหน้าที่ปกป้องรักษา

และสร้างประเทศชาติให้เป็นสังคมนิยม (national defense/socialist construction of the country) และหน้าที่ที่ 2 คือ มีหน้าที่ในการปลดปล่อยประเทศชาติ (emancipation) (Ireson-Doolittle, 2004: 25-27) อย่างไรก็ตาม Carol Ireson-Doolittle (2004: 28) ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาใน “คำขวัญสามดี และสองหน้าที่” ว่า อันที่จริงในความหมายของพรรคและรัฐลาวก็เพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้หญิง ละทิ้งความเคยชินและแนวความคิดแบบเก่าและเพื่อส่งเสริมให้พวกเธอมีการศึกษาและเพิ่มทักษะ และความรู้ของตนให้มากขึ้น เพราะฉะนั้นพวกเธอควรฝึกฝนตนเองในฐานะเป็นพลเมืองที่มีสิทธิ อย่างเท่าเทียมกับชาย แต่ในทัศนคติของ Ireson-Doolittle มองว่า แม้ว่าคำขวัญมีฐานะเป็นเครื่องมือ ก็ยากที่จะเป็นเสียงเรียกร้องสำหรับความเป็นอิสระภาพของผู้หญิงอย่างแท้จริงได้ ในเวลาเดียวกันมัน กลับไปเพิ่มความรับผิดชอบเรื่องงานภายในบ้านของผู้หญิงด้วยซ้ำ เพราะตอนที่ผู้หญิงออกไป ทำงานนอกบ้านนั้นก็ถือว่ามีการะหนักอยู่แล้ว ในขณะที่งานภายในบ้านผู้หญิงก็มีการะหนักไม่น้อยเช่นกัน

อันที่จริงการสร้างวาทกรรมของศูนย์กลางสหพันธ์แม้งลาวดังที่กล่าวมาได้จัดวางพื้นที่ การผลิตซ้ำให้ผู้หญิงไว้อยู่สองพื้นที่ เช่น การเป็นแม่ที่ดี คือ การผลิตลูกที่ดีมารับใช้บ้านเมืองที่ดี ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงเอาบทบาทของผู้หญิงไว้กับความรักชาติมากขึ้น นอกจากทำให้ผู้หญิงมีการะ แต่การะนั้นไม่ได้ทำเพื่อความรักแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งผู้หญิงต้องทำเพื่อเชื่อมโยงกับความรักชาติ ของพวกเธอด้วย ส่วนพื้นที่ในการเป็นเมียที่ดีคือการตอกย้ำความเป็นหญิงผ่านกรอบจารีตประเพณี เดิมด้วยอุดมการณ์ที่ให้ความเชื่อที่ว่า ผู้ชายเป็นผู้นำส่วนผู้หญิงคือผู้ตาม นอกจากผู้หญิงจะต้องมี การะที่ไปเชื่อมโยงกับการรับใช้ชาติในด้านการผลิตแล้วผู้หญิงยังต้องมีการะในการรับใช้สามี ด้วยความอดทนทางอารมณ์และความรู้สึกต่อสามีที่บ้านอันนำไปสู่การะหนักสองเท่าตกเป็นของ ผู้หญิงลาว เพราะฉะนั้นฐาน WID ของ Moser ก็เท่ากับว่า ศูนย์กลางสหพันธ์แม้งลาวสร้าง วาทกรรมให้ผู้หญิงมีบทบาทสามด้านจากคำขวัญสามดี เมื่อพิจารณาตามกรอบของ Moser ที่ให้ การอธิบายว่า สามบทบาทของผู้หญิง เช่น งานการผลิตซ้ำ งานทางสังคม/ชุมชนถือเป็น บทบาทของผู้หญิง ในทางกลับกัน งานการผลิตและกิจกรรมเกี่ยวกับการเมืองในชุมชนนั้นถือเป็น หน้าที่ของผู้ชาย บทบาทเชิงอัตลักษณ์ทางเพศภาวะในการทำแผนงานพัฒนานั้น ทำให้เห็นว่า เพราะงานการพัฒนาในส่วนนี้อาจส่งผลกระทบต่อกิจกรรมต่างๆ ในอีกสองส่วนที่เหลือ ดังนั้น ในแง่ของนโยบายรัฐหรือนโยบายของสหพันธ์แม้งลาวก็สมควรนำเอากรอบการวิเคราะห์ของ Moser เป็นแนวทางเพื่อให้เกิดผลในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศด้วย (รายละเอียดมีในบทที่ 2 เกี่ยวกับเครื่องมือที่สองของ Moser)

ในส่วนของสหพันธ์แม้งลาวในฐานะที่เป็นตัวแทนสำหรับขบวนการเคลื่อนไหวของ ผู้หญิงลาวได้มีการสร้างตั้งสหพันธ์แม้งในแต่ละแขวง และแต่ละเมือง รวมทั้งแต่ละบ้านได้สำเร็จ

ภายในปี ค.ศ.1986 เพื่อให้สถาบันของเมียงลาวมีความเข้มแข็งขึ้น ต่อมาได้มีการจัดประชุมใหญ่ ครั้งที่ III ของเมียง ในปี ค.ศ. 1993 ซึ่งปรากฏออกมาก็คือ มีการตั้ง “คำขวัญสามดี” แบบใหม่ที่สั้นกว่าของเดิม เช่น พลเมืองดี พัฒนาคดี และครอบครัววัฒนธรรมดี เนื้อหาในแต่ละ “คำขวัญ” มีความคาดหวังให้ผู้หญิงและผู้ชายนำไปปฏิบัติตามความหมายดังนี้

คำขวัญที่ 1 “พลเมืองดี หมายถึง รักประเทศชาติ รักระบอบประชาธิปไตย รักศักดิ์ศรีของผู้หญิงเอง รักมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมอันดีของชาติ มีคุณสมบัติดี มีระเบียบวินัย เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย มีความสามัคคีปรองดอง ชาติ สามัคคีเมียงบรรดาเผ่า และสามัคคีสากลบนแนวทางนโยบายของพรรค”

คำขวัญที่ 2 “พัฒนาคดี หมายถึง การพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดตั้ง พัฒนารอบบาทหญิง ชาย พัฒนาประเทศชาติ”

คำขวัญที่ 3 “ครอบครัววัฒนธรรมดี หมายถึง ครอบครัวที่มีความผาสุก มีความเสมอภาค มีชีวิตการเป็นอยู่ที่ดี ร่วมมือกันในการอบรมสั่งสอนลูกให้เป็นผู้สืบทอดที่ดีของครอบครัวและเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ” (Jørgensen, 2001: 32-33)

จากข้อพิจารณาในหนังสือของ มยุรี เหม้าสิวัฒน์ (1994: 85) ที่ให้ข้อคิดว่า คำขวัญสามดี ดูเหมือนว่ายังตามแนวคิดแบบวัฒนธรรมเดิมอยู่ หมายความว่ายังสอนผู้หญิงให้ทำหน้าที่เป็นภรรยาที่ดีและเป็นผู้สนับสนุนที่ดีมากกว่าให้การสนับสนุนพวกเธอให้เข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งการเข้าร่วมขบวนการตัดสินใจด้านต่างๆ แท้ที่จริงแล้วคำขวัญสามดีไม่ได้แตกต่างจากแนวความคิดแบบวัฒนธรรมเดิมเท่าไรนัก เพราะสอนให้ผู้หญิงเป็นผู้คอยให้การสนับสนุนที่ดีมากกว่า แทนที่จะให้เป็นผู้นำที่ดี อีกทั้งมีอิทธิพลต่อการวางตำแหน่งแห่งที่ของผู้หญิงให้ถูกตรึงเอาไว้ในพื้นที่ครัวเรือนมากกว่าการออกไปสู่พื้นที่สาธารณะ

ในประเด็นของ “คำขวัญสามดี” ใหม่ที่กล่าวมาข้างบนนั้น ดูเหมือนว่าจะส่งเสริมเรื่องความเสมอภาคทางเพศภาวะ แต่ถ้าทบทวนดูเนื้อหาที่ยังคล้ายกับ “คำขวัญสามดี” แบบเดิม เพราะไม่ได้ส่งเสริมด้านยุทธศาสตร์ในการให้ตำแหน่งแห่งที่ของผู้หญิงให้เข้าไปอยู่ในขบวนการตัดสินใจใดๆ เลยหรือไม่ก็ยกสถานภาพของผู้หญิงในสังคมให้ขึ้นมาอยู่ในระดับสูงกว่าเดิมก็ยังดี ถ้ามองในแง่เนื้อหาของ “คำขวัญ” แล้วมีแนวโน้มสนับสนุนผู้หญิงให้เคร่งครัดในเรื่องของงานผลิตซ้ำมากกว่าให้ไปโยงกับกิจกรรมทางการผลิต ดังข้อพิจารณาในกรอบการวิเคราะห์ที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 เรื่องเพศภาวะของ Caroline Moser ในการใช้เครื่องมือที่ 4 เพื่อทดสอบการวางแผนงานหรือโครงการว่าไปเพิ่มงานในบทบาทด้านหนึ่งของผู้หญิงและไปกระทบอีกสองบทบาทที่ยังเหลือหรือไม่ ดังนั้นผู้หญิงต้องจัดการให้สมดุลกับความต้องการที่แข่งขันในงานผลิตซ้ำของตน งานผลิต

และความรับผิดชอบของพวกเธอต่อชุมชน ในส่วนนี้ Caroline Moser ต้องการให้การวางแผนคำนึงถึงบทบาทสามด้านของผู้หญิงเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะไปกระทบกับแต่ละบทบาทของพวกเธอและเพื่อให้มีความสมดุลกันทั้งสามบทบาทของผู้หญิงด้วย ด้วยเหตุนี้ สำหรับผู้วางแผนนโยบายของรัฐไม่ว่าจะอยู่ในองค์กรของสหพันธ์แม้อิงลาวหรือองค์กรต่างๆ ควรตระหนักในเรื่องการผลิตซ้ำทางเพศภาวะ หรือ จะพูดอีกอย่างหนึ่งว่าควรคำนึงถึงผลกระทบที่อาจก่อให้เกิดภาระที่จะไปถ่วงความก้าวหน้าของผู้หญิงในอนาคตด้วย

เมื่อถึงปี 1995 ได้มีการจัดประชุมใหญ่ของสตรีโลกครั้งที่ IV ที่กรุงปักกิ่ง เรียกว่าแถลงการณ์ปักกิ่ง และแผนปฏิบัติการ ซึ่งรัฐบาลลาวได้ลงนามรับรองเอาแผนปฏิบัติการดังกล่าวอย่างไม่มีเงื่อนไข (๑๘-๗๔๙/๒/๒๔๙-๔๕๐๘๔/๔, 1998: 1) เนื้อหาในการรายงานที่ประชุมครั้งนี้ได้ประเมินการปฏิบัติการสิบปีหลังการประชุมในโรบี (หลัง 1985) เรื่องความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย พบว่า ยังไม่บรรลุความเป็นจริง โดยเฉลี่ยแล้วมีสตรีอยู่เพียง 10% ในฝ่ายนิติบัญญัติทั่วโลก ส่วนในโครงสร้างการบริหารทั้งระดับประเทศและระหว่างประเทศ ทั้งในภาครัฐ และเอกชนก็ยังมีสตรีน้อยกว่าบุรุษ ต่อเนื่องกันนี้ มีสตรีจำนวนมากเผชิญกับอุปสรรคพิเศษอันเนื่องจากปัจจัยหลากหลายทำให้สตรีเหล่านั้นตกอยู่ในสภาพเสียเปรียบ โดดเดี่ยว ถูกปฏิเสธ เข้าไม่ถึงในเรื่องสิทธิ ไม่ได้รับการศึกษา การฝึกอาชีพ และการจ้างงาน อีกทั้งยังถูกกีดกันจากกระบวนการตัดสินใจ รวมทั้งถูกปฏิเสธโอกาสที่จะเข้าร่วมในชุมชนของตนอย่างภาคภูมิใจ (สายสุรี จุติกุล, 2540 : 23-25)

จากการประเมินผ่านการประชุมข้างบนได้ก่อให้เกิดการวางแผน ซึ่งเรียกว่าแผนปฏิบัติงานปักกิ่งรวมมีสิบสองประเด็นความห่วงใยต่อสตรีทั่วโลก หนึ่งในนั้นมีประเด็นเรื่องการศึกษาและการฝึกอบรม ซึ่งให้ความตระหนักเกี่ยวกับความสำเร็จของการศึกษาในแง่ของการเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่ามากที่สุดประการหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความเสมอภาคทางเพศ และการเสริมอำนาจให้สตรีมีความก้าวหน้าในด้านการศึกษา และการฝึกอบรมในทุกระดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นที่มีเจตนาธรรมาภิบาลเมือง และการจัดสรรทรัพยากรอย่างพอเพียง ในทุกภูมิภาคมีการใช้มาตรการในการสร้างสรรค์ทางเลือกใหม่เพื่อการศึกษา และฝึกอบรม ที่จะเข้าถึงกลุ่มสตรี และเด็กหญิงในชุมชนพื้นเมือง กลุ่มยากไร้ และกลุ่มที่ถูกกลั่นแกล้งอื่นๆ เพื่อกระตุ้นให้สตรีในกลุ่มดังกล่าว มุ่งที่จะศึกษาหาความรู้ในสาขาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาอาชีพที่เคยถูกปิดกั้น และเพื่อขจัดอคติระหว่างเพศในด้านการศึกษา และการฝึกอบรม (สายสุรี จุติกุล, 2540: 53-56)

กรณีใน ส. ป. ป. ลาว นับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 องค์กร UNICEF ได้รายงานว่านักเรียนที่จบมัธยมปลายส่วนมากเข้าสู่ตลาดแรงงานทันทีหลังจบ คิดเฉลี่ยประมาณร้อยละ 33 นอกจากนี้ปัญหาคrucialก็คือนักศึกษาที่จบระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายส่วนมากขาดโอกาสเข้าโรงเรียนวิชาชีพและศูนย์ฝึกอบรมอาชีพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน (UNICEF, 1996: 84-85)

อย่างไรก็ตาม จากรายงานของสำนักรัฐบาล ส. ป. ป. ลาว ณ เวียงจันทน์ที่เตรียมการสำหรับการประชุมโต๊ะกลมที่ Geneva ในวันที่ 21 มิถุนายน 1994 โดยมีการเปรียบเทียบปฏิบัติการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม ระหว่างปีงบประมาณ 1992 และ 1993 เกี่ยวกับการนำเอาผู้หญิงเข้าในการพัฒนา (WID) พบว่า การจ้างงานด้านสาธารณะสุขมีผู้หญิงที่เป็นแพทย์ประมาณ 57% ส่วนการจ้างงานหญิงในภาคบริการสาธารณะมีประมาณ 25% และ 40% เป็นครูสอนตามโรงเรียนต่างๆ นอกจากนี้ในแขนงการผลิต เช่น ด้านหัตถกรรม มีผู้หญิงประมาณ 60% ด้านการค้ามีผู้หญิงประมาณ 50% และเป็นกรรมกรในโรงงานต่างๆ มีผู้หญิงประมาณ 20% ส่วนอัตราการรู้หนังสือมีผู้หญิงประมาณ 35% ในขณะที่ผู้ชายมี 65% อันเป็นตัวชี้วัดให้เห็นว่าอัตราการรู้หนังสือของผู้หญิงยังต่ำอยู่ (Government of the Lao People's Democratic Republic Vientiane Office, 1994: 7) เช่น ดัง Gita Sen and Caren Grown มองว่าความเป็นรองบนพื้นฐานเพศภาวะทางวัฒนธรรมได้จำกัดการเข้าถึง และการควบคุมที่อยู่เหนือผู้หญิง เช่น ทรัพยากรการผลิตที่เป็นแรงงาน และที่ดินทำกิน ซึ่งกำหนดการแบ่งงานกันทำตามเพศ (งานของผู้หญิงขึ้นกับสถานภาพหรือการให้ความสำคัญต่ำทางสังคม) (Sen and Grown, 1987: 31)

ถึงแม้ว่าพรรคและรัฐ ส. ป. ป. ลาว พยายามสร้างเงื่อนไขในการส่งเสริมการมีงานทำให้แก่ผู้หญิง แต่เนื่องจากผู้หญิงมีโอกาสน้อยที่จะได้รับการศึกษาสูง อีกทั้งยังไม่มีโรงเรียนฝึกอาชีพเพียงพอเพื่อจะตอบสนองการฝึกอบรมที่จำเป็นหรือเพื่อฝึกอบรมให้เป็นนักวิชาการที่ชำนาญงาน โรงเรียนฝึกอาชีพส่วนใหญ่จะฝึกอาชีพตามประเพณีนิยมที่สืบทอดไว้ให้แก่ผู้หญิง เช่น เย็บปักถักร้อย ตัดเย็บเสื้อผ้า จักสาน ย้อมสี วิธีเก็บรักษาอาหารแห้ง ฯลฯ เนื่องจากอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอาชีพ และในภาคปฏิบัติจริงไม่มีใช้อย่างเพียงพอ และเมื่อสิ้นสุดการฝึกอาชีพผู้หญิงที่เข้ารับการอบรมก็ไม่สามารถหาเครื่องมือหรืออุปกรณ์มาฝึกทักษะอย่างต่อเนื่อง ทำให้พวกเขาไม่มีทักษะและความชำนาญงานเพียงพอ ดังนั้นพวกเขาจึงได้รับค่าจ้างแรงงานต่ำเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน (Sen and Grown, 1995: 34-35)

อีกประเด็นหนึ่ง ในเรื่องของการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996-2000 ได้เน้นว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แบบยั่งยืนของประเทศเป็น “เป้าหมายของกลุ่มคนที่เสียผลประโยชน์ด้วยการสร้างงานผ่านการฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงานที่เป็นไปได้ และส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้หญิง เช่น เพิ่มทางเลือกที่หลากหลายด้านการศึกษาให้แก่ครอบครัวของพวกเขาให้มากขึ้น” และในแผนยังเน้นต่อไปอีกว่า รัฐบาลจะต้องปรับยุทธศาสตร์เรื่อง “การศึกษาเพื่อทุกคน หรือ Education for All” ภายในปี ค.ศ. 2000 เพื่อให้เกิดสำนึกเกี่ยวกับช่องว่างระหว่างเพศอยู่ในโรงเรียนทุกระดับ นอกจากนี้ในแผนยังเน้นอีกว่า ต้องนำเสนอผลชี้วัดที่เฉพาะเพื่อยก

สถานภาพของผู้หญิง แผนงาน/โครงการสร้างรายได้ของพวกเธอ และลดการเป็นแรงงานที่มีภาระรับผิดชอบหนักของพวกเธอ (UN, 2003: 12)

ภายหลังการเชื่อม WID เข้าในแผนพัฒนาแห่งชาติ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996 ถึง 2000 ถือเป็นการปฏิบัติเพื่อสนองความจำเป็นเชิงปฏิบัติการของผู้หญิงโดยให้การส่งเสริมการศึกษาสำหรับผู้หญิง อย่างไรก็ตาม ผ่านการปฏิบัติแผนพัฒนา 5 ปี (1996-2000) พบว่า มีสามรูปแบบของสถาบันการศึกษาสำหรับการฝึกอบรมอาชีพและการฝึกอบรมทักษะฝีมือในลาว ซึ่งมีนักเรียนหญิงเข้าฝึกอบรมหลักสูตรปรุงแต่งอาหาร ตัดเย็บเสื้อผ้า ทักษะเป็นเลขา และทักษะการเงิน-การบัญชี ในขณะที่เดียวกันมีนักเรียนชายเข้าฝึกอบรมหลักสูตรช่างไม้ ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ช่างเครื่องปั้นดินเผา นักวิศวกรรมและชลประทาน ในส่วนของภาคอาชีวศึกษาระดับสูงอัตราเข้าเรียนของผู้หญิงลดลง เนื่องจากว่าผู้หญิงประสบกับความยุ่งยากที่จะได้รับงานทำเพราะความต้องการพลังแรงงานในภาครัฐมีการลดลง ถึงแม้ว่าไม่มีตัวเลขรายงานข้อมูลเกี่ยวกับวิชาต่างๆ ที่ผู้หญิงและผู้ชายได้รับการฝึกอบรมดังที่กล่าวมาข้างบน แต่ก็ยังมีตัวเลขสถิติรายงานอัตราการเข้าร่วมการฝึกอบรมของผู้หญิงในโรงเรียนภาคอาชีวศึกษาต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นดังในตารางข้างล่างนี้ ตารางที่ 3.1.1 ตารางการขึ้นทะเบียนเข้าโรงเรียนฝึกอาชีพ (1998-1999)

ชื่อของโรงเรียน	จำนวนรวมของนักเรียน		
	รวม	ผู้หญิง	ผู้หญิงคิดเป็น %
แผนกกลไกกรรมป่าไม้และโรงเรียนดงคำช้าง	309	89	29
โรงเรียนชลประทาน	104	6	6
โรงเรียนคมนาคม	262	40	15
โรงเรียนสาธารณสุข	540	355	66
โรงเรียนไปรษณีย์	40	12	30
รวมทั้งหมด	1,255	502	146

แหล่งข้อมูล : Japan International Cooperation Agency Planning Department (JICAPD), 1999: 17

เมื่อพิจารณาตัวเลขบ่งชี้การเข้าถึงสถาบันต่างๆ ของผู้หญิงจากตารางข้างบนจะเห็นว่า ผู้หญิงมีโอกาสน้อยมากที่เข้าถึงสถาบันทางอาชีพในโรงเรียนชลประทานมีเพียงแค่ 6% ของผู้เข้าเรียนทั้งหมด ในขณะที่อัตราการเข้าถึงโรงเรียนสาธารณสุขกลับมีมากถึง 66% ของผู้เข้าเรียนทั้งหมด

ถึงแม้ว่าผู้หญิงส่วนมากไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาในระดับสูงหรือการฝึกอบรมอาชีพได้ แต่รัฐบาลก็เชื่อในเรื่องความแตกต่างระหว่างหญิงชายในอัตราการรู้หนังสือ การเข้าเรียน และการสำเร็จการศึกษาเป็นสาเหตุความยากจนของผู้หญิงที่ควรได้รับการแก้ไข ดังนั้นเป้าหมายการลด

ความยากจนของรัฐลาว จึงเน้นการสร้างโอกาส สร้างความเสมอภาคให้ผู้หญิงหรือเด็กหญิงที่ยากจนและผู้หญิงหรือเด็กหญิงชนเผ่าให้ได้รับการศึกษาชั้นประถมและมัธยมเพื่อให้ตอบรับกับคำริศของนายกรัฐมนตรี ในปี ค.ศ.1996 ที่กำหนดไว้ว่า “พลเมืองลาวทุกคนสามารถได้รับการศึกษาชั้นประถมโดยไม่ต้องเสียค่าเรียน” รวมทั้งการเข้าถึงโรงเรียนวิชาชีพหรือโรงเรียนเทคนิคสำหรับผู้หญิงและเข้าถึงการศึกษานอกระบบที่ให้ประโยชน์แก่ผู้หญิง (Pon, 2004: 26-27)

อย่างไรก็ตามพรรคและรัฐลาวก็ยังเล็งเห็นความสำคัญของผู้หญิงว่ามีความสำคัญในกิจกรรมทางการเมืองและกิจการทางด้านเศรษฐกิจรวมทั้งยังรับผิดชอบเรื่องการประกันด้านเสบียงอาหารและการดูแลสุขภาพด้านสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวของพวกเขาอีกด้วย ดังนั้นรัฐจึงได้สนับสนุนผู้หญิงยากจนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยผ่านแผนงานแห่งชาติเพื่อให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมทางด้านเศรษฐกิจและสามารถเข้าถึงการบริการขั้นพื้นฐาน เช่น การศึกษา สาธารณสุขและทรัพยากรในการผลิตด้านการบริการเป็นต้น เพื่อให้พวกเขาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจขั้นพื้นฐานและนำเอาข้อเสนอและความต้องการของพวกเขาเข้าในการวางแผนงาน/โครงการและยุทธศาสตร์เพื่อการเติบโตและขจัดความยากจนแห่งชาตินับจากปี 2001-2020 มีดังนี้

- ให้องค์กรรับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน (policy maker) ทำการปรึกษารื้อกับผู้หญิงท้องถิ่นในการออกแบบโครงการใหม่ต่างๆ เพื่อขจัดความยากจนและเพื่อรับประกันให้เขามีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการ รวมไปถึงการขยายการให้บริการและการฝึกอบรมด้านต่างๆ

ในส่วนนโยบายของศูนย์กลางสหพันธ์แม่หญิงลาวในการส่งเสริมการมีงานทำในการสร้างเศรษฐกิจเพื่อลดความยากจนในปี ค.ศ. 2001-2005 คือ แผนการยกระดับความรู้ด้านวิชาการฝึกอบรมวิชาชีพที่จำเป็น และเหมาะสมให้แก่ผู้หญิง ส่งเสริมการสร้างเศรษฐกิจครอบครัว การผลิตสินค้าด้วยการปลูกฝัง เลี้ยงสัตว์ ทำหัตถกรรมตำหูกทอไหม ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เย็บปักถักร้อย จักสาน ปั่นหม้อหล่อไห ทำนาปี นาปีง สนับสนุน และช่วยเหลือในการฟื้นฟูด้านหัตถกรรม และอุตสาหกรรมขนาดเล็ก การบริการ ฯลฯ ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นโดยมุ่งสร้างครอบครัวแบบอย่างสร้างการมีงานทำ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้หญิง และครอบครัว (Pon, 2003: 12)

เมื่อกล่าวถึงความพยายามของพรรคและรัฐลาวในการวางแผนนโยบายในการสนับสนุนให้ผู้หญิงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาต่างๆ เพื่อเป็นการเสริมอำนาจให้ผู้หญิงด้วยการมีงานทำและการสร้างรายได้เพื่อให้ผู้หญิงหลุดพ้นออกจากความยากจน เมื่อนำมาพิจารณาด้วยทัศนคติของ Cecile Jackson (1994) ที่ได้แย้งกับแนวความคิดของความยากจนว่าไม่สามารถให้

ความช่วยเหลือในฐานะเป็นตัวแทนสำหรับความเป็นรองของผู้หญิง และนโยบายการต่อต้านความยากจนนั้นไม่สามารถคาดหวังว่าจะแก้ไขสถานการณ์ของผู้หญิงได้ (Jackson and Peason, 1998: 39) เช่นเดียวกับการจัดวางแนวทางต่อต้านความยากจนของ Caroline Moser ('anti-poverty' approach) หรือบางครั้งเรียกว่า แนวทางขจัดความยากจน (ในประเทศ ส. ป. ป. ลาว เรียกว่า “ยุทธศาสตร์เพื่อการเติบโตและขจัดความยากจนแห่งชาติ”) แนวทางนี้จึงมุ่งความสนใจไปที่การเสริมความเข้มแข็งให้กับบทบาทด้านการผลิตของผู้หญิง ผ่านทางงานที่มีค่าจ้าง และการสร้างรายได้ (income-generation) จึงมีผลทำให้เกิดการละเลยหรือมองข้ามความสำคัญของความจำเป็นเชิงยุทธศาสตร์ทางเพศภาวะ การละเลยเช่นนี้นักสตรีนิยมบางคนเรียกว่า เป็นการมองข้ามหรือไม่ให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาในระดับหรือในเชิงโครงสร้าง (ฉลาดชาย รมิดานนท์, 2553: 7)

ผลของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาตินับแต่ปี 2001-2005 รัฐลาวมีนโยบายส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้าร่วมขบวนการสร้างฝีมือแรงงานให้ได้มากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งแสดงให้เห็นการขยายตัวของสถาบันการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในลาว โดยเฉพาะศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพภาคเอกชนมีประมาณ 100 กว่าแห่ง โดยวิชาหลักในการจัดฝึกอบรม คือ ด้านการคุ้มครองบริหาร ธุรกิจ ภาษาต่างประเทศ คอมพิวเตอร์ ช่างกล ช่างก่อสร้าง ฯลฯ (Sri-udomkiet, 2006: 142)

ในช่วงปี ค.ศ. 2006-2010: โดยเป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์ลดทอนความยากจนแห่งชาติเพื่อให้มีการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับการสร้างตั้งเขตอุตสาหกรรมรวมทั้งปรับปรุง และขยายศูนย์ฝึกวิชาชีพในขอบเขตทั่วประเทศ เพื่อสร้างความหลากหลายทางอาชีพ ที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองตามความต้องการของตลาดแรงงาน (Sri-udomkiet, 2002: 43,142) ทำให้พรรคและรัฐของ ส. ป. ป. ลาว ได้มีการนำเอายุทธศาสตร์เพื่อการเติบโตและขจัดความยากจนแห่งชาติมาขยายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติครั้งที่ VI ตั้งแต่ปี 2006-2010 ซึ่งรัฐลาวได้ตระหนักดีว่าเป้าหมายของการลดทอนความยากจนจะไม่สามารถบรรลุได้ถ้าปราศจากการมีส่วนร่วมของผู้หญิง โดยเฉพาะผู้หญิงชนเผ่าและผู้หญิงยากจน ดังนั้นรัฐจึงวางเป้าหมายสำหรับแผนการ 5 ปี (2006-2010) โดยเชื่อมเอาผู้หญิงเข้าในการวางแผนดัง ต่อไปนี้

- เพิ่มจำนวนของแรงงานผู้หญิงเข้าร่วมการฝึกอบรมเรื่องเทคนิคการผลิต สร้างโอกาสการมีงานทำให้แก่ผู้หญิง
- สนองการฝึกอบรมทักษะฝีมือให้แก่ผู้หญิงในหลายสาขา เช่น การวางแผนพัฒนาการเงิน การธนาคาร การบริหารธุรกิจ กฎหมาย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

ในประเด็นของการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมที่ดีหรือยุทธศาสตร์การเติบโตและ
 ขจัดความยากจนที่ดี นอกจากจะให้ความสำคัญในเรื่องของการนำเอาผู้หญิงเข้าในการวางแผน
 พัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนพัฒนาฝีมือแรงงานหรือแผนการฝึกอบรมอาชีพด้านต่างๆ ควร
 ตระหนักถึงข้อกำหนดกฎหมายหรือการวางแผนเพื่อที่จะรองรับผู้หญิงหลังจากผ่านขบวนการ
 ดังกล่าวด้วย เช่นดังการอธิบายในกรอบของ Moser ในบริบทการนำเอาผู้หญิงเข้าไปอยู่ในการ
 วางแผนและการที่นักวางแผนและองค์กรต่างๆ มีความตระหนักรู้เรื่องเพศภาวะ ซึ่งผู้ใช้ควรคิดถึง
 ความสำเร็จในการนำเอาผู้หญิง ตัวของผู้วางแผนเอง และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อตระหนักรู้ถึง
 ประเด็นเพศภาวะให้เข้าไปอยู่ในการวางแผน ซึ่งต้องถูกนำไปไม่เพียงแต่อยู่ในการวิเคราะห์และ
 การปฏิบัติงานเท่านั้น แต่จะต้องอยู่ในการนิยามเป้าหมายของการแทรกแซงอีกด้วย อีกประเด็นหนึ่ง
 ที่เป็นผลกระทบต่อผู้หญิงยากจน Gita Sen and Caren Grown ได้โต้แย้ง ยุทธศาสตร์ และ
 กระบวนการการพัฒนาหลังอาณานิคมว่า ทำให้ความไม่เท่าเทียมแย่ลง และในบางกรณีก็ทำให้
 ระดับของความยากจนทั้งหมดยิ่งแย่ลงไปอีก ผลก็คือ การอยู่รอดของกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ใน
 ประเทศโลกที่สามกลายเป็นเรื่องไม่มั่นคง และอ่อนแอ สำหรับความไม่มั่นคงของผู้หญิงเป็นผลมา
 จากระบบที่ครอบงำโดยผู้ชายให้การสนับสนุน ซึ่งจำกัดการเข้าถึงพื้นที่ทางเศรษฐกิจ และการมี
 ส่วนร่วมทางการเมืองของพวกเขา และการกำหนดการแบ่งงานกันทำตามเพศที่จัดแบ่งให้พวกเขา
 ต้องใช้ความพยายามมากที่สุด เป็นแรงงานที่ละเอียดถี่ถ้วน ทำงานหนักที่ได้รับค่าตอบแทนที่ย่ำแย่
 ที่สุดทั้งในบ้าน และนอกบ้าน เช่นเดียวกับการใช้เวลาามากที่สุดในการทำงาน (Sen and Grown,
 1987: 26,30-31)

เมื่อกล่าวถึงประเด็นการนำเอาผู้หญิงเข้าในขบวนการพัฒนา (WID) ของ ส. ป. ป. ลาว
 จากข้างบน เห็นได้ว่า แม้จะมีการนำเอาผู้หญิงเข้าสู่ข้อกำหนดกฎหมายต่างๆ รวมไปถึงการเข้าสู่
 ขบวนการพัฒนาด้านต่างๆ อย่างไรก็ตาม ถ้าหากว่าประเด็นอคติหรือการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงใน
 สังคมยังคงมีอยู่ นั่น ก็ควรได้รับการตรวจสอบและติดตามต่อไป

อย่างไรก็ตามรัฐลาวยังให้ความสำคัญในประเด็นของความเสมอภาคระหว่างเพศภาวะ
 เพราะถือว่าเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากการเป็นประเทศที่
 พัฒนาน้อย ซึ่งผู้ศึกษา จะนำเสนอต่อไป

3.1.2 การทำให้มิติเพศภาวะเป็นมิติหลักในการวางแผนนโยบาย (Gender Mainstreaming Policy)

ในการประชุมสตรีระดับโลกครั้งที่ 4 ที่กรุงปักกิ่ง ในปี 1995 ได้มีปฏิริยาต่อความ
 พยายามที่ค่อนข้างจะล้มเหลวในการผลักดันแนวทางพัฒนาแบบ GAD ที่ผ่านมา และมีการกระตุ้น
 ให้ใช้แนวทาง gender mainstreaming เพื่อผลักดันแนวทางของ GAD การทำให้มิติเพศภาวะเป็น

มิติหลักเป็นแนวคิดที่พยายามทำให้มิติหญิงชาย (gender) และแนวทางของ GAD มีความเข้มแข็งและได้นำไปสู่การปฏิบัติจริงที่กว้างขวางทั่วโลก เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจในประเทศต่างๆ ในทุกมิติ จะต้องนำไปสู่ความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายให้ได้ในที่สุด (สุชาดา ทวีสิทธิ์, 2551)

เพื่อเป็นการขยายความเกี่ยวกับคำว่า gender mainstreaming จากข้างบนตามเอกสารประกอบการเรียนโดยฉลาดชาย รมิตานนท์ ในบทที่ 2 ได้กล่าวถึงนักสตรีนิยมคนหนึ่งชื่อ Rounaq Jahan (1995) ที่ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า WID ทำให้เกิดการผลักดันปฏิบัติการ mainstreaming ผ่านการทำให้การมองเห็นผู้หญิง (women's visibility) มีเพิ่มมากขึ้น เกิดมีการรายงานข้อมูลการพัฒนาบนฐานของเพศภาวะ รวมทั้งมีผลต่อการทำให้เพศภาวะเป็นวาระของการวางแผนการพัฒนา (ทุกเรื่องทุกแผน) งานศึกษาองค์กรพัฒนาสื่อองค์กรของเธอแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในสองด้าน ด้านแรกคือทำให้ “ผู้หญิงถูกมองเห็น” มากขึ้น และ สอง มีการรายงานข้อมูลด้านการพัฒนาโดยมีการจำแนกเป็นเพศภาวะมากขึ้น ส่วนในเรื่องการวางแผน/แผนงานพัฒนาโดยมีเพศภาวะเป็นวาระสำคัญนั้นเธอประเมินว่ายังก้าวหน้าในระดับที่ค่อนข้างจำกัด

เมื่อทบทวนดูประเด็นเพศภาวะในลาวผู้หญิงได้ถูกมองเห็นโดยเริ่มต้นจากการพิจารณาภายหลังที่ประเทศได้รับเอกราชนับตั้งแต่ 1975-1985 รัฐบาลของ ส. ป. ป. ลาวได้กำหนดและสร้างแผนนโยบายเพื่อรักษาบาดแผลที่เกิดจากสงครามภายในประเทศเป็นเวลา 30 ปี หน้าที่สำคัญคือการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับเงื่อนไขการดำรงชีวิตของประชาชนไปที่ละขั้นในฐานะที่ได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจ และร่างกายจากสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงที่ต้องกลายเป็นม่ายเนื่องจากต้องสูญเสียสามีและลูกชายที่เป็นทหารในช่วงสงคราม และมีผู้ชายจำนวนหนึ่งที่ต้องพิการและสูญเสียอวัยวะเช่นขาขาดหรือแขนขาดทำให้ต้องตกเป็นภาระของครอบครัวและนั่นก็คือภาระหนักของผู้หญิงที่ต้องรับผิดชอบและดูแลในเรื่องนี้ ดังนั้นประเด็นเรื่องบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงในสังคมลาวต้องได้รับการเอาใจใส่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐธรรมนูญและข้อกำหนดกฎหมายต่างๆ ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ประชากรลาวหญิง-ชายมีสิทธิเท่าเทียมกันอย่างไรก็ตาม ด้วยกฎหมายและนโยบายที่มีมันยังไม่พอที่จะให้ประกันว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้หญิงและผู้ชายในด้านการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานจะได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดไม่ใช่การสรรหาคำพูดที่สวยงามใส่ลงไปกระดาษแล้วบอกว่าได้ปฏิบัติอย่างเต็มที่แล้ว ซึ่งประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องความเสมอภาคทางเพศภาวะที่ปฏิบัติผ่านนโยบายและข้อกำหนดกฎหมายต่างๆ ต้องได้รับการสำรวจและมีการตั้งคำถามด้วย

อันที่จริงแล้ว ส. ป. ป. ลาว มีกรอบทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศภาวะแต่ปราศจากมิได้เลยในเรื่องของช่องว่างระหว่างเพศในข้อบังคับใช้ทางกฎหมาย ผู้หญิงที่

ได้รับการศึกษาต่ำ และยากจนมีข้อจำกัดในการเข้าถึงการให้ความช่วยเหลือและการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย อีกอย่างเจ้าหน้าที่ผู้หญิงเป็นผู้ตัดสินในชั้นศาล เป็นทนาย และเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเรื่องการออกข้อบังคับใช้ทางกฎหมายมีน้อยมากไม่ว่าจะอยู่ในระดับแขวงและระดับเมือง

ในช่วงปี ค.ศ. 1996-2000: เมื่อกล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของ ส. ป. ป. ลาว ตั้งแต่ 1996-2000 ที่เน้นเรื่องการพัฒนามนุษย์แบบยั่งยืนของประเทศว่า “มีเป้าหมายสร้างงานให้กับกลุ่มที่ว่างงานผ่านการฝึกอบรมที่เหมาะสมและพัฒนาทักษะฝีมือ และส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้หญิง เช่น การเพิ่มจำนวนของการศึกษาให้แก่ครอบครัวของพวกเขา” ในแผนการข้างหน้าได้เห็นว่า รัฐจะปรับปรุงแก้ไข “การศึกษาเพื่อทุกคนภายในปี 2000” การให้สำนักทางยุทธศาสตร์ เกี่ยวกับช่องว่างระหว่างเพศที่เด่นชัดอยู่ตรงที่ระดับต่างๆ ของโรงเรียนและเป็นเครื่องมือที่ถูกนำเสนอให้ใส่ใจเกี่ยวกับช่องว่างนี้ การวางแผนยังเน้นอีกว่าเครื่องวัดเฉพาะที่นำเสนอขึ้นต้องไปเพิ่มสถานะของผู้หญิงและโครงการ/โครงการต่างๆ ต้องไปสร้างโอกาสและสร้างรายได้ของพวกเขา แต่ต้องไปลดภาระด้านการใช้แรงงานของพวกเขา (UN, 2003: 12)

อย่างไรก็ดี มีเหตุการณ์หนึ่งที่สำคัญสำหรับรัฐบาล ส. ป. ป. ลาว ในปี ค.ศ. 1997 คือการเข้าเป็นภาคีสมาชิก (ASEAN) และเข้าร่วมเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Agreement, AFTA) และในฐานะที่ลาวเป็นภาคีสมาชิก AFTA จึงได้ทำการตกลงยกเลิกการเก็บภาษีนำเข้ากับกลุ่มประเทศภาคีสมาชิกอาเซียนด้วยกันภายใน ปี ค.ศ. 2008 นอกจากนี้ยังได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อเชื่อมกับภูมิภาคให้กว้างขวางขึ้นต่อไปในอนาคต (GRID, 2005: 17-18) อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่ ค.ศ. 1997 สหพันธ์แม่ยังลาวก็ยังมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนสำหรับความเท่าเทียมทางเพศภาวะและการเพิ่มอำนาจของผู้หญิงผ่านศูนย์ข้อมูลข่าวสารบทบาทหญิงชายและการพัฒนาหรือเรียกว่า “GRID” ผ่านการสร้างความรู้เรื่องเพศภาวะและหาทางสร้างสามารถให้ข้าราชการรัฐจากกระทรวงต่างๆ ให้ความรู้พวกเขาในเรื่องเพศภาวะ กระแสหลักเข้าในการวางแผนการและโครงการ พอมาถึงปี ค.ศ. 2001 อิงกับความต้องการของ สหพันธ์แม่ยังลาว ในเรื่องของการใช้การเก็บข้อมูลทางสถิติแบบแยกเพศสำหรับระบบสถิติแห่งชาติและการวางแผนนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากข้อเรียกร้องดังกล่าวทำให้สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกแจ้งประกาศเลขที่ 0009 ของวันที่ 5 มกราคม 2000 เพื่อให้ดำเนินระบบการเก็บข้อมูลสถิติแบบแยกเพศในทุกหน่วยงานภาครัฐและเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานตัวเลขสถิติแบบรวมๆ และเพื่อให้การวางแผนนโยบายและแผนงานของโครงการต่างๆ ให้มีความละเอียดอ่อนเรื่องเพศภาวะเพิ่มมากขึ้น (GRID, 2005: 29) อันที่จริงแล้วศูนย์ข้อมูลข่าวสารบทบาทหญิงชาย และศูนย์สถิติแห่งชาติถูกมอบหมายให้ประกาศและติดตามในเรื่องการเก็บข้อมูลสถิติแบบแยกเพศ

ระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้องเพื่อให้แน่ใจว่าได้ปฏิบัติอย่างเต็มที่เกี่ยวกับเรื่องนี้แล้ว เพราะทั้งหมดเหล่านี้มีผลต่อความใส่ใจในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศของรัฐบาลลาว ซึ่งวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลแบบแยกเพศ คุณพระสะทิดี สุขสวัสดิ์ รองหัวหน้าศูนย์สถิติแห่งชาติพูดว่า “การมีสถิติแยกเพศมีความสำคัญต่อการพัฒนาบทบาทหญิง-ชาย (gender) เพราะมันสามารถทำให้เราเข้าใจสภาพความแตกต่างระหว่างหญิงและชายในแต่ละด้านอย่างชัดเจน เพื่อให้นักพัฒนาสามารถกำหนดทิศทางในการแก้ไขปัญหาและวางแผนพัฒนาได้อย่างถูกต้องตามเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมเด็กหญิงให้มีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กชาย ลดอัตราการที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ของเด็กหญิงชนเผ่าในชนบท อีกทั้งเป็นการลดช่องว่างเรื่องความแตกต่างระหว่างหญิง-ชายลง และเพื่อเป็นการพัฒนาบทบาทหญิงชายให้ดีขึ้น” (๕½ - ½๕๖¼ - ๔¼ - 1½, 2007: 52) อนึ่ง ศูนย์ข้อมูลข่าวสารบทบาทหญิงชายภายใต้การกำกับของสหพันธ์แม่ยังลาวมีบทบาทหน้าที่อันสำคัญในการเป็นผู้สนับสนุนประเด็นเรื่องเพศภาวะและการเพิ่มอำนาจให้แก่ผู้หญิงผ่านการส่งเสริมความรู้ในการวิเคราะห์ที่มีมุมมองเรื่องเพศภาวะสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับด้วยภาพสะท้อนเพื่อให้แน่ใจว่ามีเพศภาวะอยู่ในทุกพื้นที่และทุกแผนงาน/โครงการ (UN, 2008: 24)

นอกจากนี้ ในเรื่องของการพัฒนาฝีมือแรงงานหรือการฝึกอบรมอาชีพ มีรายงานจากการประเมินโครงการแรกขององค์กรร่วมมือทางวิชาการของเยอรมัน (German Agency for Technical Cooperation, GTZ) ซึ่งเป็นโครงการฝึกอบรมอาชีพนอกระบบซึ่งเลือกกลุ่มเป้าหมายของโครงการเองให้มีผู้เข้าร่วมเป็นผู้หญิงประมาณ 40% แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าโครงการนี้จะเคร่งครัดเรื่องเพศในการเข้าร่วมอบรม เพราะโครงการได้เปิดโอกาสให้ทั้งหญิงและชายเข้าร่วมในโครงการนี้ จากการประเมินโครงการแรกที่ได้ดำเนินการในปี ค.ศ. 1998 พบว่า อย่างน้อยก็มีผู้ชายประมาณ 10% เข้าร่วมฝึกอบรมหลักสูตรช่างเย็บผ้าและหลักสูตรการปรุงแต่งอาหาร ส่วนผู้หญิงก็ทำสถิติได้ประมาณ 10% ในการเข้าร่วมหลักสูตรช่างไม้และช่างก่อสร้าง อย่างไรก็ตามสำหรับครูฝึกหญิงประกอบมี 61% ของสมาคมครูฝึกนอกระบบถึงแม้ว่าการฝึกอบรมเรื่องการเย็บปักถักร้อย การปรุงแต่งอาหาร และการทอผ้าที่ถือว่าเป็นอาชีพที่ถูกครอบงำทางวัฒนธรรม แต่ครูฝึกที่เป็นผู้หญิงก็ทำงานด้วยวิธีทางของพวกเขาเองในภาคการเกษตรและการปลูกฝังเลี้ยงสัตว์ ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีครูฝึกชายในการเป็นช่างตัดเย็บเสื้อผ้าที่มีคุณภาพเช่นกัน (GRID, 2006: 15)

ในช่วงปี ค.ศ. 2001-2005: รัฐ ส. ป. ลาว มีความคาดหวังว่า ทุกๆ กระทรวงจะพัฒนาแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานในการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในระดับชาติ ระดับแขวง ระดับเมืองและระดับหมู่บ้านได้ตามยุทธศาสตร์เพื่อการเติบโตและขจัดความยากจนแห่งชาตินับจากปี 2001-2020 โดยมอบหมายให้แต่ละกระทรวงเริ่มแทรกประเด็นเรื่องเพศภาวะเข้าในการวางแผนนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานด้วยรูปแบบดังต่อไปนี้

- ## แผนงานและโครงการเฉพาะ

(£½-½j_c¹½j₃⁴-Á°-j₃⁴-Á½½j₃⁴-üöæêô-, 2004: 183-184)

ในประเด็นของความเสมอภาคระหว่างเพศที่รัฐลาวได้ปฏิบัติผ่านการเพิ่มผู้หญิงให้เข้าไปอยู่ในแผนเพื่อให้เห็นมิติเรื่องเพศภาวะอยู่ในนโยบายแต่นั้นมันยังไม่พอที่จะบอกว่าพรรคและรัฐได้สร้างความเสมอภาคระหว่างเพศแล้ว เพราะประเด็นเรื่องความเสมอภาคทางเพศภาวะมันไม่สามารถเกิดผลที่แท้จริงได้ถ้าหากอคติที่มีต่อผู้หญิงยังดำรงอยู่ในทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง หรือ จะพูดอีกอย่างว่าถ้าในทางปฏิบัติของแผนงาน/โครงการต่างๆ ยังมีการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงอยู่ ดังนั้นประเด็นเพศภาวะในการจัดความยากจนใน ส. ป. ป. ลาว จะต้องได้รับการสำรวจต่อไป เพื่อให้เกิดแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่พรรคและรัฐลาววางไว้ และเพื่อเป็นการขยายความประเด็นความยากจนระหว่างเพศภาวะในมุมมองของ Cecile Jackson ที่เสนอว่า การลดปัญหาความยากจนที่มีอยู่ในเอกสารทางการที่คล้ายกันมันมีการให้ความสนใจผู้หญิงท่ามกลางความไม่มั่นคง และความยากจน (ความยากจนของผู้หญิง หรือ the feminization of poverty) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมทางเพศภาวะและการพัฒนามีความหมายโดยนัยบางอย่างในนโยบาย (some policy implication) และการโต้แย้งที่แสดงให้เห็นความเป็นรองของผู้หญิงว่าไม่ได้กำเนิดมาจากความยากจนที่จำเป็นต้องถูกขุดค้นขึ้นมาแต่อย่างใด เพื่ออธิบายวิธีคิดผิดๆ ว่า การบรรเทาความยากจนจะนำไปสู่ความเท่าเทียมทางเพศภาวะ อีกประเด็นหนึ่งความยากจน และเพศภาวะไม่ได้แยกออกจากปรากฏการณ์ทางสังคม ลักษณะที่สำคัญของการวิเคราะห์ทางเพศภาวะมันเป็นการยืนยันว่าเพศภาวะไม่ได้เป็นตัวกำหนดการออกแบบการดำรงชีวิตทางสังคม ดังนั้นการรับรู้เรื่องเพศภาวะมันไม่ได้เกี่ยวข้องกับ “การเพิ่มผู้หญิงเข้าไป หรือ adding women” แต่มันเกี่ยวข้องกับการทบทวนปฏิบัติการ และแนวความคิดทั้งหมดของการพัฒนาผ่านมุมมองเพศภาวะ (through gender lens) ซึ่ง Cecile Jackson ให้ข้อถกเถียงเกี่ยวกับประสบการณ์ความยากจนว่า ผู้หญิง และผู้ชายว่ามีความแตกต่างกัน มีจุดมุ่งหมายเกิดจากอัตลักษณ์ทางเพศภาวะที่แตกต่างกัน ซึ่งบางคนอาจรับผ่านแต่ละวัฒนธรรมทางเพศภาวะ และตามแต่ละสถานที่ที่แตกต่างกัน (Jackson and Pearson, 1998: 43,48)

ในช่วงปี ค.ศ. 2006-2010: ในประเด็นเรื่องความเสมอภาคทางเพศภาวะถือเป็นนโยบายของพรรคและรัฐ ส. ป. ป. ลาว เพราะฉะนั้นเพศภาวะจึงถูกนำมาเข้าสู่กระแสหลักโดยนำเสนอเพื่อ

สร้างความรับรู้เรื่องความเท่าเทียมทางเพศภาวะ อยู่ตรงที่ถูกนำเสนอผ่านสหพันธ์แม่ยี่งลาว ด้วยการเชื่อมโยงประเด็นดังกล่าว รัฐลาวได้รวมเอาเพศภาวะให้อยู่ในกระแสหลักเข้าไปอยู่ในแผนงานของรัฐ ดังนั้นทุกประเด็นจะต้องให้ความสำคัญห่วงใยสถานภาพของผู้หญิง แต่ในฐานะที่เป็นตัวแทนของรัฐที่ถูกนำเสนอโดยผู้ชายในที่ประชุมโดยให้ภาพผู้หญิงเพียงเล็กน้อยต่อการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในแผนพัฒนาต่างๆ

อย่างไรก็ตามในส่วนของการแก้ไขเพื่อให้มีการจ้างงานที่อยู่ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแห่งชาตินับแต่ปี 2006-2010 รัฐได้วางแนวทางปฏิบัติดังนี้

- ปรับปรุงนโยบายเพื่อส่งเสริมทุกภาคเศรษฐกิจเพิ่มการลงทุนในด้านการฝึกอบรมอาชีพ โดยเฉพาะในแขนงอุตสาหกรรมเบา อุตสาหกรรมปรุงแต่ง ซึ่งเป็นแขนงที่ใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก

- นำใช้กลไกเพื่อผลักดันและส่งเสริมให้นักธุรกิจภายในและต่างประเทศฝึกอบรมอาชีพให้พนักงานของตน ส่วนรัฐบาลลงทุนในขอบเขตที่ต้องการลงทุนให้มากและนำใช้เทคนิคสูง ให้สิทธิพิเศษแก่พนักงานที่ไปทำงานในเขตระยะกันดาร ห่างไกลจากชุมชน ลงทำงานในเขตตัวเมืองและหมู่บ้าน นำใช้กลยุทธ์ในการกระตุ้นให้ผู้ออกแรงงานใส่ใจในการฝึกอบรมอาชีพเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานและสร้างงานให้แก่ตนเอง

- มีนโยบายในการสร้างอาชีพที่มีความเหมาะสมในการประกอบอาชีพด้านต่างๆ ให้แก่วิญญูสาวในเขตชนบท ขยายตลาดอาชีพการฝึกอบรมอาชีพให้กว้างออก พัฒนาฝีมือแรงงานให้ได้ 10% ในปี 2010 พร้อมกับการผลักดันขบวนการสร้างงานให้แก่วิญญูสาวในชนบท

(£½-½jç½j¾-Á°-j¾-Á½j¾-ໂຜ້ໂຜ້-, 2004: 160)

เมื่อพิจารณาในส่วนของแผนพัฒนาผู้หญิงนับแต่ปี ค.ศ.2006-2010 ที่ถูกรับรองเอาหลังการประชุมใหญ่ครั้งที่ 5 ของสหพันธ์แม่ยี่งลาว โดยมีการปรับเปลี่ยน “คำขวัญสามดี” มาเป็น “ข้อแข่งขันสามดี” หลังจากได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักจากงานศึกษาทางวิชาการ ตัวอย่างเช่น งานของมูรี เห่งศิริวัฒน์ และ Carol Ireson-Doolittle ซึ่งทำให้นายงานวางแผนของศูนย์กลางสหพันธ์แม่ยี่งลาวได้ออกมาตอบโต้ด้วยการสร้าง “ข้อแข่งขันสามดี” ขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาผู้หญิงและเพื่อการเสริมอำนาจให้แก่แม่ยี่งลาวและเพื่อนำไปสู่ความเสมอภาคระหว่างเพศ โดยมีเนื้อหา ดังนี้

ข้อแข่งขันที่ 1) “สร้างตนเองให้เป็นพลเมืองดี หมายถึง มีน้ำใจรักชาติ รักระบอบประชาธิปไตยประชาชน รักศักดิ์ศรีของแม่ยี่งลาวและเชื้อชาติ บัณฑิตปฏิบัติตามแนวทางนโยบายของพรรค พร้อมทั้งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และกฎระเบียบต่างๆ ของรัฐ และพันธะของพลเมือง

แบบแผนการดำรงชีวิตที่ปลอดภัย เป็นระเบียบเรียบร้อยถูกต้องตามประเพณีอันดีงามของแม่ยี่งลาวก็เท่ากับของชาติ มีความรักใคร่สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

ข้อแข่งขันที่ 2) “พัฒนาตนเอง” หมายถึง “ขยันหมั่นเพียร ยกระดับความรู้ความสามารถด้านการศึกษา วิชาการ อาชีพ ทำให้ตนเองมีบทบาทในครอบครัวและสังคม ขยันออกแรงงาน มีหัวใจประดิษฐ์สร้าง ประหยัดสามารถพึ่งตนเอง กลุ่มตนเอง สร้างความเข้มแข็งด้วยตนเอง ปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น รักษาสุขภาพให้แข็งแรง และมีจิตใจสดชื่นเบิกบาน” “**พัฒนาองค์การจัดตั้งสหพันธ์แม่ยี่งลาว**” หมายถึง “เคารพนับถือและปฏิบัติตามระเบียบขององค์การจัดตั้งสหพันธ์แม่ยี่งลาว ปฏิบัติตามหน้าที่การงานที่องค์การจัดตั้งสหพันธ์แม่ยี่งลาวมอบหมายให้ปรับปรุงแนวคิดและแบบแผนวิธีการทำงานของสมาชิกสหพันธ์แม่ยี่งและผู้ผู้นำในคณะสหพันธ์แม่ยี่งทุกๆ ชั้น ระดมขนขวาย ก่อสร้างสมาชิกแม่ยี่งเข้าในองค์การจัดตั้งสหพันธ์แม่ยี่งให้ครบถ้วนด้านปริมาณ และมีคุณภาพดี” “**พัฒนาสังคม**” หมายถึง “ปฏิบัติหน้าที่การงานที่องค์กรปกครองท้องถิ่นมอบหมายให้ ด้วยความรับผิดชอบและมีประสิทธิผลสูง มีความตื่นตัวในการประกอบข้อคิดเห็น มีกำลังแรงส่วนร่วมทั้งสติปัญญา และวัตถุสิ่งของที่มีประโยชน์แก่สังคม ใส่ใจในการรักษาและเสริมสร้างการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมทั้งดงามของแม่ยี่งลาวก็เท่ากับของประเทศชาติ”

ข้อแข่งขันที่ 3) “สร้างครอบครัวให้มีความสุข” หมายถึง “สร้างครอบครัวให้มีความสุขถูกต้องปรองดองกัน มีความอบอุ่นเคารพนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกัน และมีความเสมอภาคพร้อมเพรียงกันศึกษาอบรมลูกหลาน สมาชิกภายในครัวเรือนให้ได้รับการพัฒนาทุกด้าน กลายเป็นพลเมืองดีของชาติ มีการแบ่งงาน แบ่งความรับผิดชอบให้สมาชิกในครัวเรือนอย่างเหมาะสม เพื่อพร้อมเพรียงกันปรับปรุงคุณภาพชีวิตของครอบครัวให้วันดีขึ้น” (๕½-½๑๖๔¼-๔¼- 1½, 2007: 37)

ด้วยความพยายามของศูนย์กลางสหพันธ์แม่ยี่งลาวในฐานะเป็นตัวแทนของขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องสิทธิ และผลประโยชน์ของผู้หญิงลาว จึงมีหน้าที่ในการค้นคว้าเพื่อหาวิธีทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของศูนย์กลางสหพันธ์แม่ยี่งเอง อย่างไรก็ตาม ในส่วนของเนื้อหาใน “ข้อแข่งขันสามดี” ดังที่กล่าวมานั้น ยังมีความคลุมเครืออยู่ ถ้าพิจารณาดูในเนื้อหาของข้อแข่งขันที่ 1 ที่กล่าวถึง “สร้างตนเองให้เป็นพลเมืองดี” ด้วยข้อความที่ว่า “เป็นระเบียบเรียบร้อยถูกต้องตามประเพณีอันดีงามของแม่ยี่งลาวก็เท่ากับของชาติ” นั้น ดูเหมือนว่าจะขัดกับคำว่า “แข่งขัน” เพราะยังเอาความเป็นผู้หญิงไปผูกติดไว้กับประเพณีและวัฒนธรรมแทนที่ผู้หญิงจะข้ามพ้นไปสู่โลกของการแข่งขันแบบสร้างสรรค์คู่เคียงกับชายในด้านอื่นๆ อีกประเด็นหนึ่งของข้อแข่งขันที่ 3 ที่ว่าด้วย “สร้างครอบครัวให้มีความสุข” ด้วยข้อความที่ว่า “มีการแบ่งงาน แบ่งความรับผิดชอบให้สมาชิกในครัวเรือนอย่างเหมาะสม” ข้อความดังกล่าวยังไม่

มีความชัดเจนว่าผู้ชายมีส่วนร่วมอย่างไรในการแบ่งงานกันทำกับผู้หญิงภายในครัวเรือนและมีการจัดแบ่งอย่างไ้ที่เรียกว่าเหมาะสม เพื่อให้ผู้หญิงได้มีเวลาพักผ่อนและเพื่อสร้างโอกาสให้แก่ผู้หญิงได้เข้าไปแข่งขันในพื้นที่สาธารณะ การวางข้อความเช่นนี้อาจนำไปสู่กับดักแนวความคิดเรื่องการแบ่งงานกันทำตามเพศในพื้นที่ครัวเรือน เช่น ผู้หญิงต้องทำงานบ้าน ดูแลลูก ดูแลสามี และญาติ แทนที่ผู้ชายจะเข้ามามีส่วนร่วมในความรับผิดชอบเรื่องงานบ้าน แต่อาจเป็นผู้หญิงเพียงลำพังที่ต้องดูแลและรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้

ถึงแม้ว่าความเหลื่อมล้ำทางเพศภาวะมีเพิ่มมากขึ้นระหว่างผู้ที่ถืออำนาจทางการเมืองในสำนักงานต่างๆ แต่อุดมการณ์ของสังคมนิยมยังสืบต่อเน้นการให้ความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของผู้หญิงและมีอิทธิพลในเรื่องของการสร้างประเทศชาติ และในการก้าวไปสู่สังคมนิยม ผู้หญิงลาวในฐานะเป็นพลเมืองเช่นเดียวกับชายที่ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและการทำงานไปพร้อมกับสำนักที่มีต่อผู้หญิงจะทำให้ “การปฏิวัติสามอย่าง” สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ เช่น การปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม การพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและวัฒนธรรม ดังเลขาธิการใหญ่ ไกสอน พรหมวิหารได้เน้นว่า “ในระยะการปฏิวัติใหม่ ระหว่างการทำงานของผู้หญิงมีเป้าหมายตรงต่อการได้รับความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย และความอิสระภาพที่แท้จริงสำหรับผู้หญิง ดังนั้นผู้หญิงมีความเป็นไปได้ที่จะสนับสนุนการสร้างสังคมนิยม ซึ่งพวกเราควรช่วยผู้หญิงผ่านการฝึกฝนการทำงาน ส่งเสริมด้านแนวความคิดการเมืองของพวกเธอ ส่งเสริมความรู้ของพวกเธอทุกๆ ด้าน ส่งเสริมบทบาทของความเป็นผู้เชี่ยวชาญของพวกเธอ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทางสังคม และในการจัดการเรื่องต่างๆ ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของอาชีพที่เหมาะสมกับผู้หญิง เช่นว่า การให้บริการด้านสาธารณสุข การศึกษา และอื่นๆ” ในถ้อยคำสำนวนที่สละสลวยของระบอบสังคมนิยมมีการให้คุณค่าการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของผู้หญิงในช่วงสงคราม และได้มีการประกอบสร้างขึ้นมาใหม่และการให้ความสำคัญงานรวมกลุ่มอยู่บนฐานการสร้างความมั่นคงของผู้หญิงด้วยการดึงเอาผู้หญิงเข้าไปอยู่ในกิจกรรมต่างๆ ทางเศรษฐกิจ อันไปเพิ่มภาระงานหนักสองเท่าของพวกเธอให้แบกรับเอาไว้อย่างหนักหนาสาหัสอีกต่อไปภายใต้ระบอบสังคมนิยม อย่างไรก็ดี ผู้หญิงลาวก็สามารถรักษาความสำคัญของพวกเธอไว้ในด้านเศรษฐกิจท้องถิ่น (Ireson-Doolittle, 2004: 26)

ในเรื่องของเศรษฐกิจท้องถิ่นของผู้หญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และการทอผ้าเพื่อผลิตเป็นสินค้าออกขายสู่ตลาดเป็นต้น ซึ่งในอดีตงานเหล่านี้เป็นงานที่ผู้หญิงผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือนโดยไม่มีการแลกเปลี่ยนให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด ซึ่งมีนักสตรีนิยมหลายคนมองว่าเป็นงานผลิตซ้ำของผู้หญิงที่ไม่ถูกให้คุณค่าทางสังคม บ่อยครั้งทำให้ไปลดคุณค่างานที่เป็นความรู้และเป็นทักษะเชิงช่างแบบท้องถิ่นของผู้หญิง ดังนั้นงานเชิงช่างที่ใช้

ความประณีตและความละเอียดลออควรถูกนำมาตีความเสียใหม่ว่าเป็นงานที่ใช้ทักษะหรือความรู้ หรือจะพูดอีกอย่างว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้หญิง

3.1.3 บทบาทรัฐในการปฏิบัติทางด้านกฎหมายที่ส่งเสริมเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศภาวะ

หลังจากที่รัฐ ส. ป. ป. ลาว ได้ให้สัตยาบันกับ CEDAW ในปี 1981 (UN, 2008: 4) และการปฏิบัติการเกี่ยวกับอนุสัญญา CEDAW ใน ส. ป. ป. ลาว มีผลต่อการปรับปรุงกลไกในการส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้หญิง รวมไปถึงให้การทบทวนและปรับปรุงรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่างๆ ที่ใส่ใจประเด็นเรื่องสิทธิของผู้หญิง ให้เป็นไปตามพันธะสัญญาในมาตรา 2 เป็นมาตรการจัดการเลือกปฏิบัติ

ประเด็นของพันธะสัญญาที่กล่าวมาข้างบน ส่งผลให้สภาแห่งชาติลาวได้มีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญและมีการทบทวนกฎหมายต่างๆ เพื่อไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ และได้มีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญฉบับปี 1991 มาเป็นฉบับปี 2003 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญฉบับปรับปรุงใหม่ได้กำหนดไว้ว่า “รัฐ สังคม และครอบครัวเอาใจใส่ปฏิบัตินโยบายพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าของแม่ยิ่ง ปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของแม่ยิ่งและเด็กน้อย ” (ສປປລາວ, 2007: 10)

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ เมื่อถึงเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 2004 สภาแห่งชาติลาวได้รับรองเอากฎหมายว่าด้วย “ การ พัฒนา และ ปก ป้อง แม่ ยิ่ง ” (ສປປລາວ, 2007: 10) กฎหมายฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อยกสูงสถานภาพของแม่ยิ่งลาว และมีบางมาตราได้กำหนดเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมความเสมอภาคโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงซึ่งได้กำหนดอย่างชัดเจนไว้ในบางมาตรามีดังนี้

มาตรา 35 “พลเมืองลาวโดยไม่เลือกปฏิบัติว่าเป็นหญิงหรือชาย ไม่เลือกปฏิบัติเกี่ยวกับฐานะทางสังคม ระดับการศึกษา ความเชื่อ และชนเผ่า เพราะทุกคนล้วนแต่มีความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย”

ส. ป. ป. ลาว ให้นิยามศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ซึ่งกำหนดไว้ในคำรัสของนายกรัฐมนตรี ฉบับเลขที่ 26/นย. ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2006 “ว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและปกป้องแม่ยิ่ง” โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 2 ว่า “การเลือกปฏิบัติต่อแม่ยิ่งเกิดขึ้นจากทุกการกระทำที่มีการแบ่งแยก การกีดกันหรือการจำกัดแม่ยิ่งเนื่องจากเหตุผลทางเพศ ซึ่งทำให้แม่ยิ่งขาดการยอมรับจากสังคมด้านการนำใช้สิทธิของตน ด้านความเสมอภาคหญิง-ชาย ด้านสิทธิ

ส่วนมาตรา 8 ของกฎหมายว่าด้วย “การพัฒนาและปกป้องแม่โขง” ได้กล่าวถึงเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาผู้หญิงลาวขึ้นพื้นฐานไว้ เช่นว่า “การพัฒนาทางด้านร่างกาย ทางด้านแนวคิด จิตใจ ทางด้านการศึกษา ทางด้านอาชีพ และฝีมือแรงงาน” สำหรับการพัฒนาฝีมือแรงงานยังได้บัญญัติไว้เฉพาะในมาตรา 12 ของกฎหมายฉบับเดียวกันว่า “การพัฒนาทางด้านอาชีพ และฝีมือแรงงานเป็นการสร้างเงื่อนไขให้ผู้หญิงได้รับการฝึกอบรมอาชีพ ฝีมือแรงงาน และประสบการณ์ มีกฎระเบียบบอกรางงานเพื่อให้ผู้หญิงได้รับการจ้างงานเช่นเดียวกับชาย” และในมาตรา 13 บัญญัติไว้ว่า “สิทธิเสมอภาคหญิง-ชายมีความเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเอง หญิงและชายมีคุณค่าและโอกาสเท่าเทียมกันทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม-สังคม ครอบครัว การป้องกันชาติ-ป้องกันความสงบ และการต่างประเทศตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย”

มาตรา 14 “รัฐรับประกันให้เมืองได้รับสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกับผู้ชาย เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง สมัครรับเลือกตั้ง เข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางงาน ปริญญาหรือและตกลงปัญหาสำคัญของชาติ ได้รับการแต่งตั้งอย่างเหมาะสมเข้าในตำแหน่งงานชั้นต่างๆ ของบรรดาองค์การจัดตั้งพรรคฯ รัฐ แนวลาวสร้างชาติ องค์การจัดตั้งมหาชนและองค์การจัดตั้งทางสังคม และครอบครัวเพื่อสร้างเงื่อนไขให้ผู้หญิงได้ปฏิบัติสิทธิที่กล่าวไว้ในบรรทัดข้างบนของมาตรานี้” (E1/2-1/2j;3/4203/4-À2°0!%0A!6£.3/4;jÉ3/4,-É3/44°0AÁÈ°003/4, 2007: 27)

ในประเด็นของกฎหมายแรงงานฉบับปี 2007 มาตรา 45 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ออกแรงงานที่ปฏิบัติงานไม่ว่าจะด้วยปริมาณหรือด้วยคุณภาพและด้วยคุณค่าของงานเท่าเทียมกัน จะได้รับเงินเดือนหรือค่าแรงงานและนโยบายอื่นๆ เท่ากัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อเชื้อชาติ/ชาติพันธุ์ ศาสนา สัญชาติ เพศ วัย ความเชื่อ และฐานะทางเศรษฐกิจ-สังคม”(1/2, 3, 4-5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824,

ถ้าพิจารณาจากการให้นิยามเรื่องการเลือกปฏิบัติต่อสตรีของ ส. ป. ป. ลาว ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เห็นได้ว่ามีเนื้อหาใกล้เคียงกับนิยามขององค์การสหประชาชาติที่ให้ไว้ในอนุสัญญา CEDAW และ

ส่งผลให้รัฐธรรมนูญของ ส. ป. ป. ลาว ได้บัญญัติมีนโยบายการส่งเสริมความก้าวหน้าของแม่ยังลาว และมีบทลงโทษอย่างชัดเจนในกฎหมายอาญาในกรณีเกิดการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง และพอถึงปี ค.ศ. 2006 สภาแห่งชาติได้รับรองเอกกฎหมายแรงงานฉบับปรับปรุงใหม่ซึ่งได้บัญญัติให้ผู้หญิงสามารถเกษียณอายุทางราชการได้ 60 ปี เท่ากับชายได้ไม่ว่าจะอยู่ในภาคการผลิต ภาคธุรกิจ และภาคบริการ โดยที่ผ่านมาผู้หญิงได้รับอนุญาตให้เกษียณอายุราชการเมื่อมีอายุ 55 ปี (Lao, 2007: 10-11)

ในประเด็นของสิทธิในการศึกษาได้มีการสนับสนุนทางด้านกฎหมายให้ผู้หญิงสามารถเข้าถึงการศึกษา การฝึกอบรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งกฎหมายนี้ได้ให้ประกันไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 โดยเน้นว่า “พลเมืองลาวทุกคนมีสิทธิในการศึกษา” และมาตรา 32 “พลเมืองลาวมีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินการศึกษา และการใช้วิทยาศาสตร์ เทคนิค และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า สร้างงานศิลปะ และวรรณกรรม และการเข้าร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งจะไม่ขัดกับกฎหมาย” (UNDP, 2006: 8-24)

เมื่อกล่าวถึงการนำเอาเพศภาวะเข้าในการวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ ดังที่กล่าวมานั้น อันรวมไปถึงแผนพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งผู้ศึกษาถือเป็นประเด็นสำคัญในงานศึกษา เพื่อทำการวิเคราะห์ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศผ่านกระบวนการพัฒนาฝีมือแรงงานดังกล่าวต่อไป

3.2 ผลกระทบของนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานภายหลังที่มีการนำเอาเพศภาวะเข้าสู่การปฏิบัติงาน

3.2.1 แนวความคิดเรื่องเพศภาวะและความสัมพันธ์ทางเพศภาวะใน ส. ป. ป. ลาว

ส. ป. ป. ลาว เป็นประเทศที่ประกอบด้วยแนวทางปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งมีข้อจำกัดต่างๆ ของความสัมพันธ์ทางเพศภาวะ ตามเอกสารประกอบการเรียนการสอนโดยตลาดชาย รมิดานนท์ ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 หน้า 29 ว่า “ความเป็นเพศ” เป็นสิ่งประกอบสร้างทางสังคม/วัฒนธรรมที่ขึ้นอยู่กับบริบทด้านเวลาและสถานที่ “ความเป็นเพศ” หรือ “เพศภาวะ” จึงไม่ใช่ธรรมชาติและไม่มีเพียงสองภาวะ/สภาพแต่มีหลากหลายภาวะ กับทั้งยังไม่ตายตัวแต่เลื่อนไหลหรือแปรผันได้ ดังนั้นจึงมีความซับซ้อนมาก ส่วนทัศนคติของ Linda McDowell (1999) มองว่าเพศภาวะถูกประกอบสร้างทางสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ทางสังคม กลุ่มคนที่แตกต่างกันในสถานที่ที่แตกต่างกันได้กำหนดการออกแบบของความสัมพันธ์เชิงเพศภาวะที่แตกต่างทั้งในพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ในครัวเรือน อย่างไรก็ตามเรื่องความสัมพันธ์เชิงเพศภาวะในลาวไม่สามารถหลุดพ้นออกจากบริบทของความแตกต่างหลากหลายระหว่างสถานที่และกลุ่มคนต่างๆ ดังนั้นการ

ปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ได้สร้างการออกแบบเฉพาะ ซึ่งมีต้นกำเนิดจากระบบความเชื่อที่ปฏิบัติจากรุ่นสู่รุ่นและกลายมาเป็นระบบคิดทางเพศภาวะระดับชาติ (Khouangvichit, 2010: 49)

ส่วนในข้อถกเถียงของ Naila Kabeer (1994) เรื่องแนวความคิดความสัมพันธ์เชิงเพศภาวะมีแนวโน้มในตัวของมันเองว่า อะไรที่อาจนำมาอธิบายในฐานะที่เป็นหลักความรู้ของสถาบัน เพื่อเตรียมโครงร่างงานสำหรับรูปแบบเฉพาะที่เป็นองค์กร ซึ่งผ่านการควบคุมของประเพณีวัฒนธรรมหรือข้อบังคับทางกฎหมาย ดังที่กล่าวมานั้น ผู้ศึกษาอยากสนทนาโดยสังเขปเกี่ยวกับงานวิจัยในประเด็นเรื่องเพศภาวะในลาว โดยจะชี้ให้เห็นว่า ส. ป. ป. ลาว ถึงแม้จะมีงานวิจัยเกี่ยวกับเพศภาวะตั้งมากมาย แต่ถ้าหากความเท่าเทียมทางเพศภาวะและการเพิ่มอำนาจให้แก่ผู้หญิงยังถูกพิจารณาในฐานะที่เป็นประเด็นสำคัญสำหรับรัฐบาลลาวเช่นเดียวกับผู้ปฏิบัติการด้านการพัฒนา ซึ่งจะทำให้งานวิจัยเรื่องเพศภาวะอาจขาดหายไปในลาว เพราะเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพศภาวะส่วนมากจะมาจากการรายงานของบรรดาโครงการที่แตกต่างกัน และแหล่งข้อมูลอันเป็นที่รู้จักกันดีก็คือมาจากศูนย์ข้อมูลข่าวสารบทบาทหญิงชายและการพัฒนา หรือ GRID

นอกจากการรายงานที่มาจาก GRID จะมีสองงานพิเศษที่มุ่งประเด็นหลักไปที่เพศภาวะในลาว เช่น งานที่หนึ่ง เป็นงานที่ทำโดยยูริ เห่งศรีวัตร (1994) ถือเป็นงานที่มีคุณค่าสูงในการสืบค้นย้อนกลับไปเพื่อคิดเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องเพศภาวะในระหว่างรอบระยะเวลาที่แตกต่างกัน และแสดงข้อมูลเชิงลึกว่า แนวความคิดเรื่องเพศภาวะถูกออกแบบอย่างไรในลาว อย่างไรก็ตามการทำงานของเธอก็ไม่ได้ให้การวิเคราะห์ที่เป็นประสพการณ์มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศภาวะได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร หลังจาก ส. ป. ป. ลาว ได้มีการใช้แนวทางเปลี่ยนแปลงใหม่ด้านเศรษฐกิจ หรือ NEM

ส่วนงานที่สองทำ โดย Carol Ireson-Doolittle (2004) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความละเอียดอ่อนในการวิเคราะห์ประเด็นความสัมพันธ์ทางเพศภาวะในลาวด้วยมุมมองของนักมานุษยวิทยาสตรีนิยม เธอทำงานครอบคลุมทั้งสองมุมมองทางประวัติศาสตร์ และวิเคราะห์คุณลักษณะของความสัมพันธ์เชิงเพศภาวะโดยทางประวัติศาสตร์ในประเทศลาว นอกจากนี้การทำงานของเธอยังสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ทางเพศภาวะภายใต้ระยะการเปลี่ยนแปลงใหม่ทางด้านเศรษฐกิจ และงานของเธอยังสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางเพศภาวะและแง่มุมอื่นๆ ทางสังคมในลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์เรื่องการวางคำขวัญสามดีของสหพันธ์แม่ยี่งลาว

เมื่อพิจารณาแล้ว การแปลคำว่า “gender” เป็น “บทบาทหญิงชาย” ที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในแวดวงวิชาการของลาว บ่อยครั้งได้สร้างความสับสนในการตีความ และการรับรู้เกี่ยวกับประเด็น “gender” ส่วนมากจะเข้าใจว่า ผู้หญิงมีหน้าที่ทำอะไร และผู้ชายมีหน้าที่ทำอะไร

อยู่ในสังคมและในชีวิตประจำวันด้วยความเหมาะสมทางเพศสรีระของตนตามความเชื่อทางจารีตประเพณีและวัฒนธรรมที่ถูกกำหนดโดยสังคม ซึ่งจะไปผูกติดกับคำว่า “gender roles” มากกว่า แม้แต่คำขวัญสามดีและสองหน้าที่ของสหพันธ์แม่ยิ่งลาวได้วางออกมานั้นก็ยังไปผูกติดกับงานผลิตซ้ำทางเพศภาวะ เช่นว่า ผู้หญิงมีบทบาทของความเป็นแม่ เป็นผู้ดูแลครอบครัว อีกทั้งต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อสร้างรายได้ให้กับผู้หญิงเองและเพื่อมาจุนเจือครอบครัว ส่วนผู้ชายมีบทบาทหน้าที่ออกไปทำงานข้างนอก มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าผู้หญิง

ในกรณี ส. ป. ป. ลาว นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา โครงสร้างทางการเมืองแบบคู่ (dual political structure) ของลาวประกอบด้วย การบริหารโดยรัฐ (governmental civil administration) และพรรคคอมมิวนิสต์ (communist party) ซึ่งผู้นำของพรรครับผิดชอบสำหรับการปรับเปลี่ยนนโยบายต่างๆ เป็นหลัก ส่วนรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบสำหรับการจัดตั้งกฎบัตรนโยบายต่างๆ ในขณะที่เดียวกันผู้หญิงไม่ค่อยถูกนำเสนอให้อยู่ในโครงสร้างที่ดี ส่วนมากการเข้าถึงตำแหน่งพรรคสูงสุดถูกครอบงำโดยผู้ชาย ในกรณีสมาชิกของพรรคปฏิวัติประชาชนลาวที่เป็นผู้ปกครองสูงสุดของรัฐบาลเป็นผู้ชายทั้งหมด (Ireson -Doolittle, 2004: 24-25)

ในประเด็นของเพศภาวะและความสัมพันธ์เชิงเพศภาวะในสังคมลาวที่ได้กล่าวมาข้างบนนั้นได้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเหนียวแน่นกับกระบวนการพัฒนาด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งมีการปฏิบัติผ่านนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานดังต่อไปนี้

3.2.2 ผลในการจัดตั้งกฎบัตรนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงาน

พรรคและรัฐ ส. ป. ป. ลาว ตระหนักถึงความเป็นมนุษย์ด้วยการมีความเชื่อมั่นเรื่องปัจจัยการพัฒนาและถูกมองเห็นในฐานะที่เป็นเป้าหมายการพัฒนา เพราะฉะนั้นประเทศยังจะสืบต่อเร่งและจัดการอำนวยความสะดวกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มุ่งไปที่การศึกษาของประชาชนลาวให้ได้รับการศึกษา มีความรู้ความสามารถและชำนาญงานเพื่อก่อสร้างและพัฒนาประเทศชาติของตนเอง เรื่องทรัพยากรมนุษย์ได้รับการพัฒนาในสายยุทธศาสตร์การพัฒนาและโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ เช่นเดียวกับความต้องการสำหรับการมีส่วนร่วมทั่วโลกภายนอก เช่นว่าทุกแขนงการเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ภายในประเทศ โดยเน้นในเรื่องการลงทุนเกี่ยวกับการขยายเครือข่ายโรงเรียนฝึกอาชีพในต่างแขวงและในบางตัวเมืองเพื่อสนองการฝึกอบรมให้เป็นกำลังแรงงาน เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ตอบสนองด้านการบริการ เป็นวิศวกร เป็นหัวหน้างาน เป็นผู้จัดการ ฯลฯ แต่ผลปฏิบัติออกมาในการฝึกอบรมอาชีพกลับมีอคติทางเพศภาวะในการเข้าร่วมและในกรอบของวิชาเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ โดยมีหลายวิชาชีพเน้นทักษะที่เอื้อให้ผู้ชายเข้าเรียน เช่น ช่างไม้ ช่างไฟฟ้า ช่างก่อสร้าง ช่างเชื่อมโลหะ ช่างกล

ส่วนวิชาครู พยาบาล และการบัญชีกลับเอื้อให้ผู้หญิงเข้าเรียนมากกว่า ในขณะเดียวกันโรงเรียนในแขวงนครหลวงเวียงจันทน์ส่วนมากได้จำกัดโอกาสของนักเรียนแขวงต่างๆ ผู้ที่ไม่มีเงื่อนไขในเรื่องของค่าใช้จ่ายเวลาออกไปอยู่ที่อื่นๆ ห่างไกลจากบ้านอีกทั้งยังต้องมีการะที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว

ในประเด็นของการรายงานการสำรวจขององค์กร KOICA (Korea International Cooperation Agency) (2009: 65-66) พบว่า ผลที่ปรากฏออกมาเรื่องความเสมอภาคทางเพศภาวะในการพัฒนาฝีมือแรงงาน ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เข้าถึงการฝึกอบรมสาขาวิชาเช่นเดียวกับชาย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้หญิงจะสามารถเข้าถึงการจ้างงานเช่นเดียวกับชายบ่อยครั้งที่ผู้หญิงต้องเผชิญกับข้อปฏิเสธของนายจ้างในการรับเข้าทำงาน แต่ในทางกลับกัน ผู้หญิงที่ได้รับการพัฒนาฝีมือแรงงานด้านการตัดเย็บเสื้อผ้าและปรุงแต่งอาหารกลับได้รับการยอมรับเป็นอย่างดีจากนายจ้าง เช่นดังในเอกสารประกอบการเรียนวิชาสตรีศึกษา ของฉลาดชาย รมิตานนท์ ที่ชี้ให้เห็นเกี่ยวกับแนวทาง “การเพิ่มอำนาจ” หรือ “empowerment” ว่าเป็นตัวแทนของงานเขียนของนักสตรีนิยมโลกที่สาม บวกกับการจัดตั้งในระดับรากหญ้า แนวทางนี้ยกเอาเรื่องความต้องการเชิงยุทธศาสตร์ ของผู้หญิงขึ้นมาใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงกฎหมายและโครงสร้างต่าง ๆ ที่กดขี่พวกเธอ โดยผ่านทางกระบวนการจัดตั้งอยู่รอบๆ ความจำเป็นที่เป็นจริงในแบบจากล่างสู่บน ดังนั้นมโนทัศน์และหรือวิธีการหรือยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีของสิ่งที่เรียกว่า “empowerment” หรือการเพิ่มอำนาจให้กับผู้หญิงในฐานะที่เป็นเพศภาวะหนึ่งนั้นมีความละเอียด และลึกซึ้งในเชิงกรอบคิด/ทฤษฎีพอสมควร ไม่ใช่แค่คิดโครงการ/โครงการอะไรขึ้นมาแล้วบอกว่า เพื่อผู้หญิงหรืออ้างว่าผู้หญิงมีส่วนร่วมแล้วจะถือว่าเป็นการ “empowerment” คงไม่ได้ ความคิดว่าอย่างน้อยจะต้องมีมิติมุมมองที่เข้าใจเรื่อง ผู้หญิงในฐานะที่เป็นเพศภาวะ ซึ่งเป็นสิ่งประกอบสร้างทางสังคมซึ่งให้ภาพว่าผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ ไร้เหตุผล เจ้าอารมณ์ เป็นผู้นำไม่ได้ เป็นเพศที่ไม่มีหลักการ มีหน้าที่เป็นเมีย เป็นแม่บ้าน “อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน” ทำงานนี้ได้ แต่ทำงานนั้นไม่ได้ อะไรทำนองนี้ ดังนั้นการเพิ่มอำนาจให้กับผู้หญิงจึงไม่เพียงแต่จัดฝึกอบรมอาชีพ (ทำขนม เย็บปักถักร้อย) หางานให้ทำ จัดหาสินเชื่อ ฯลฯ แม้ว่าจะเป็นการตอบสนองความจำเป็นที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน (practical needs) ก็ตาม เท่านั้นยังไม่พอ ยังต้องตอบสนองความจำเป็นเชิงยุทธศาสตร์ (strategic needs) ต่างๆ ของผู้หญิงด้วย เช่น การแก้กฎหมาย เปลี่ยนกฎหมาย การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมือง แต่ที่สำคัญที่สุดจะต้องมีกระบวนการ “รื้อถอน” ภาพลักษณ์ประจำเพศภาวะ (gender stereotyping) หรือบางครั้งเรียกว่า “ภาพประทับตราทางเพศภาวะ” เพื่อจะนำไปสู่การ “รื้อถอน” อคติการแบ่งงานกันทำที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ ความไม่เสมอภาคและการกดขี่บนฐานของเพศภาวะและปัญหาอื่นๆ อย่างเป็นลูกโซ่ด้วย (ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2553: 7-8)

เมื่อกล่าวถึงการนำเอาผู้หญิงเข้าในการวางแผนพัฒนาหรือนำเอาเพศภาวะกระแสหลักเข้าในการวางแผนพัฒนาระดับประเทศก็ดี ซึ่งชาคมิได้เลยเกี่ยวกับตัวแทนในการนำเอาไปจัดตั้งปฏิบัติ ซึ่งจะมีการบรรยายดังต่อไปนี้

3.3 เครื่องมือในการปฏิบัตินโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานและการฝึกอบรมด้านต่างๆ ในระดับประเทศ

3.3.1 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทในการรับผิดชอบในเรื่องการพัฒนาการฝึกอบรมภาคอาชีวศึกษาตามคำรณายกรัฐมนตรี เลขที่ 209 น.ย. ลงวันที่ 19 ตุลาคม 1998 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมรับรองการพัฒนาฝีมือแรงงานเพียงแต่เรื่องของการลงทะเบียนเท่านั้นและทักษะที่ได้รับถูกรับรองโดยศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน อิงกับการพัฒนาหลักสูตรโดยศูนย์ฯ เอง (Boupha, 2007: 22)

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาฝีมือแรงงาน ชาคมิได้เลย คือได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในการให้ความร่วมมือเรื่องการสร้างกิจกรรมในการพัฒนาฝีมือแรงงาน รวมมีความพยายามพัฒนาทักษะฝีมือผ่านโครงการและหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว การเรียนที่เข้าในหลักสูตรอาจระหนักโดยให้หนังสือยืนยัน หรืออาจเพิ่มความก้าวหน้าทางหลักสูตรเพิ่มขึ้นอีก ส่วนผู้ให้ทุนสนับสนุนการพัฒนาทักษะฝีมือและการฝึกอบรมทักษะฝีมือภายใต้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการรวมมี องค์กร KOICA JICA ILO IPEC TICW ASEAN ฯลฯ (Boupha, 2007: 20,23) ซึ่งกรมแรงงานของกระทรวงแรงงานได้มีบทบาทในการรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้นี้

- สร้างโอกาสการฝึกอบรมทักษะฝีมือให้ดำเนินภายใต้ความอุปถัมภ์ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
- ส่งเสริมการจ้างงาน
- พัฒนานโยบาย ร่างแผนการและแผนงานสำหรับการฝึกอบรมทักษะฝีมือ
- ดูแลศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน
- สร้างแผนยุทธศาสตร์และแผนแม่บทสำหรับการพัฒนาฝีมือแรงงานให้แขนงแรงงาน
- จัดตั้งการแข่งขันฝีมือแรงงาน (ระดับประเทศและระดับภูมิภาค)
- วางมาตรฐานฝีมือแรงงาน
- จัดตั้งการทดสอบฝีมือแรงงานอิงกับมาตรฐานฝีมือแรงงาน
- ทำการวิจัยเรื่องข้อมูลข่าวสารด้านตลาดแรงงาน

สำหรับองค์กรร่วมมือระหว่างประเทศเกาหลี (KOICA) เป็นองค์กรหนึ่งที่อยู่ภายใต้กระทรวงการค้าและต่างประเทศของรัฐบาลเกาหลี ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดตั้งปฏิบัติและการบริหารทุนช่วยเหลือ (grant aid) และการร่วมมือทางวิชาการ ในนี้บรรดาแผนงานและโครงการต่างๆ ได้จัดการโดยรัฐบาลเกาหลี ซึ่ง KOICA ให้เงินช่วยเหลือกับประเทศผู้มีกิจกรรมร่วมกัน (partner countries) เพื่อความสัมพันธ์อันดีกับเกาหลีโดยมีการส่งเสริมความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจสังคมในโลกการพัฒนาด้วยการมุ่งไปยังจุดยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

- เพื่อขยายพื้นที่ รวมทั้งแขนงการต่างๆ ซึ่งเกาหลีมีความรู้ความชำนาญงานเป็นสำคัญ
- เพื่อสนับสนุนโครงการอย่างมีประสิทธิภาพโดยการจัดตั้งปฏิบัติการบริหารจัดการให้ได้รับผลโดยพื้นฐาน การจัดตั้งปฏิบัติความสัมพันธ์ทางภาครัฐให้เข้มแข็ง และการสนับสนุนการจัดตั้งปฏิบัติการกิจด้านการวิจัยหรือการค้า
- เพื่อเอาใจใส่ประเด็นโลกด้วยการเน้นเกี่ยวกับ สหสวรรค์แห่งเป้าหมายการพัฒนา (MDGs)
- เพื่อเพิ่มการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่ได้รับผลกระทบระดับชาติจากภัยพิบัติทางธรรมชาติและความขัดแย้งจากสงคราม
- เพื่อผลักดันและสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ การค้า และความสัมพันธ์ทางการทูตของเกาหลีกับประเทศกำลังพัฒนา

การช่วยเหลือของ KOICA ต่อ ส. ป. ป. ลาว มุ่งไปที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ความช่วยเหลือวิชาการด้านการเกษตร รวมทั้งให้ความสำคัญในเรื่องสาธารณสุข และนโยบายด้านเศรษฐกิจ นับจากปี ค.ศ. 1991-2005 ให้เงินช่วยเหลือเป็นจำนวน 11 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นการสร้างให้ ส. ป. ป. ลาว เป็นประเทศหนึ่งในสิบของบรรดาประเทศผู้นำภาคีสมาชิก (Office of the UN Resident Coordinator Vientiane, 2006: 26)

เมื่อกล่าวถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของรัฐบาลสำหรับปีงบประมาณ 1995 ฉบับปรับปรุงโดยสภาแห่งชาติในเดือนกันยายนของปีดังกล่าว ซึ่งประเด็นเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ถูกพิจารณาให้เป็นพื้นที่ที่ให้สิทธิพิเศษด้วยการเน้นเรื่องการสร้างพลังแรงงานเพื่อให้มีความสามารถและตอบสนองกับความต้องการทางด้านการพัฒนา และเนื้อหาในแผนงานและนโยบายนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996-2000 ของรัฐบาลลาวได้แนะนำให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมใส่ใจในเรื่องการเก็บข้อมูลทางสถิติด้านแรงงาน การคุ้มครองแรงงานและการฝึกอบรมทักษะฝีมือ แผนงานดังที่กล่าวมานั้นได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางด้านกฎหมายแรงงานของ ส. ป. ป. ลาว ปี ค.ศ. 1994 และคำรัสของนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเรื่องการสร้างตั้งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม นับตั้งแต่วันที่ 22 มกราคม 1993 ซึ่งในมาตรา 2 ของคำรัสดังกล่าวได้เน้นว่า หนึ่ง

ในหน้าที่หลักของกระทรวงคือสร้างการฝึกอบรมอาชีพเพื่อได้รับการจ้างงานและเพื่อประชาชนผู้ต้องการมีงานทำ และในมาตรา 3 ของคำรัสเดียวกันได้แนะนำให้กระทรวงแรงงานสร้างตั้งศูนย์ฝึกอาชีพ ขึ้นกับว่าความสามารถของกระทรวงแรงงานเองในการวางแผนนโยบายและการติดตาม และวางแผนงานในการควบคุมศูนย์ฯ เมื่อก่อตั้งขึ้นมาแล้ว (KOICA, 2009: 23)

ในประเด็นของกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้มีความท้าทายสำหรับแรงงานในลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องข้อมูลสื่อสารทางเทคโนโลยี หรือ ICT รวมทั้งเรื่องการแข่งขันในตลาดแรงงาน สิ่งเหล่านี้ได้ผลักดันประเด็นเรื่องการพัฒนาฝีมือแรงงาน เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กล่าวมานั้น หลังจากการประชุมพรรคครั้งที่ 8 รัฐบาล ส. ป. ลาว ได้มีการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน 5 ปีข้างหน้าขึ้น (2006-2010) ซึ่งเนื้อหาในยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้มีการเน้นฝึกอบรมอาชีพและการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงาน ดังนั้นจึงต้องนำเอากลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เข้าสู่ศูนย์ฝึกอาชีพเพื่อเป็นการยืนยันเกี่ยวกับการฝึกอบรมและทดสอบฝีมือให้แก่แรงงานลาว ผู้ที่ต้องการเป็นช่าง (craftsman) เตรียมพร้อมเพื่อการจ้างงาน (pre-employment) ต้องการทำธุรกิจส่วนตัว (self-employment) และยกระดับ ฯลฯ เป้าหมายเหล่านี้รัฐบาลลาวถือว่าเป็นการสร้างพื้นฐานโครงสร้างของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคมและมีแรงงานที่มีทักษะฝีมืออันนำไปสู่เป้าหมายของการหลุดพ้นจากการเป็นประเทศที่พัฒนาน้อยและเพื่อนำประเทศไปสู่อุตสาหกรรมและทันสมัยในอนาคต

ด้วยเหตุนี้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมจึงได้มีการวางแผนแม่บทเกี่ยวกับการพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมขึ้นนับตั้งแต่ปี 2005-2020 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความรับผิดชอบเรื่องการฝึกอบรมอาชีพและการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานถือเป็นบทบาทสำคัญในแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะนโยบายของรัฐบาลชี้ให้เห็นว่าโครงการสร้างศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลีมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับสถาบันที่อยู่ภายใต้กรอบของการศึกษาและการฝึกอาชีพ

อันที่จริงแล้ว ในบริบทของศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลี ได้เปิดโอกาสให้ประชากรลาว (หญิง-ชาย) ผู้ที่จบมัธยมต้น และมัธยมปลายไม่มีโอกาสเข้าเรียนต่ออุดมศึกษา ส่วนมากผู้ที่เข้ามาฝึกอาชีพจะมาจากต่างแขวงซึ่งครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกร จากการสอบถามสัมภาษณ์ พบว่ามีผู้หญิงเข้าฝึกอบรมด้านตัดเย็บเสื้อผ้า ด้านเสริมสวย และด้านปรุงแต่งอาหารที่เป็นหลักสูตรระยะสั้นใช้เวลา 6 เดือน ส่วนมากจะมาจากแขวงเวียงจันทน์ พ่อแม่บางคนก็ขายข้าวเพื่อส่งเงินให้เรียน และครอบครัวบางคนก็ขายวัวหรือควายส่งเสียให้เรียน ซึ่งคิดเฉลี่ยงบประมาณใช้จ่ายค่าอยู่กินและค่าเรียนประมาณล้านกว่ากีบ (ประมาณ 5,000 บาทขึ้นไป) แต่สำหรับผู้มาเรียนระยะยาวเป็นเวลา 2

ปี มีค่าใช้จ่ายประมาณเจ็ดล้านกีบขึ้นไป (ประมาณ 30,000 บาทขึ้นไป) จากการสอบถามสำหรับผู้มาเรียนระยะยาว พบว่า มาจากครอบครัวทำธุรกิจค้าขายเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีบางจำนวนที่ครอบครัวเป็นชาวเกษตรกร อิงกับระเบียบการของการสมัครเข้าฝึกอบรม ทางศูนย์ฯ ได้กำหนดไว้ เช่น สำหรับผู้ที่จบมัธยมต้นจะมีสิทธิเข้าเรียนเพียงระยะสั้นเท่านั้น (หกเดือน) ซึ่งมีการให้ระดับเป็นขั้นต้น (basic-skills) ส่วนผู้ที่จบมัธยมปลายถึงจะมีสิทธิเรียนในระยะเวลาสองปีได้และได้รับระดับให้เป็นขั้นกลาง (semi-skills) และสามารถเรียนต่อเพิ่มอีกหนึ่งปีได้ระดับขั้นสูงจนถึงระดับปริญญาตรีได้

ศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลีเริ่มดำเนินการฝึกอบรมตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005 เป็นต้นมา และในแง่ของเพศภาวะได้ถูกรวมเข้าไปอยู่ในศูนย์ฝึกอบรมอาชีพลาว-เกาหลี ซึ่งมีนักเรียนหญิงจดทะเบียนเข้าเรียนที่ศูนย์เพิ่มขึ้นจาก 20% ในช่วงปีงบประมาณ 2005 เป็น 66% ในปีงบประมาณ 2009 (K OICA, 2009: 11) อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมของผู้หญิงในการฝึกอบรมอาชีพยังถูกจำกัดให้ฝึกอบรมในหลักสูตรเฉพาะ เช่น ช่างปรุงแต่งอาหารและช่างเย็บผ้า ซึ่งถูกพิจารณาทางวัฒนธรรมว่าเป็นอาชีพของผู้หญิง นอกจากนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนการเข้าร่วมในการฝึกอบรมอาชีพของผู้หญิง ศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลีได้วางแผนเพื่อสนองหลักสูตรการอบรมในด้านช่างเสริมสวยและได้เริ่มฝึกในปี ค.ศ. 2010 (จากการเข้าร่วมสังเกตการณ์ในห้องเรียนที่ศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลีของนักศึกษาในวันที่ 12-15 เมษายน 2010) จากการตั้งข้อสังเกตจะเห็นได้ว่า ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมหญิงที่มาจากรอบครัวยากจนส่วนมากจะกระจุกตัวอยู่ที่วิชาช่างตัดเย็บเสื้อผ้าและช่างปรุงแต่งอาหารมากกว่า นี่อาจแสดงให้เห็นว่าปฏิบัติการทางวัฒนธรรมของสังคมเข้าไปเกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้หญิง ทำให้พวกเขาถูกจำกัดอยู่ในกรอบในเรื่องของการศึกษาและการฝึกอบรม บวกกับการบ่งบอกลักษณะประจำเพศทางสังคมอันมีแนวโน้มให้ตั้งคำถามประเด็นการแข่งขันเรื่องการจ้างงานของผู้หญิงให้เป็นเรื่องสำคัญในตลาดแรงงาน

เกี่ยวข้องกับบริบททางด้านเศรษฐกิจและสังคมของ ส. ป. ป. ลาว ความเท่าเทียมทางเพศภาวะในฐานะค้ำให้ป็นใจความเรื่องการเพิ่มผู้หญิงเข้าไปอยู่ในพื้นที่การพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งไม่ใช่ในฐานะเป็นใจความเพื่อให้ผู้หญิงสามารถเข้าไปในพื้นที่การจ้างงานที่ปราศจากการจ้างแบบมีลักษณะที่ครอบงำโดยผู้ชาย ดังนั้นการเน้นในประเด็นเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในกิจกรรมต่างๆ ต้องคำนึงถึงการส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพด้านอาชีพด้วย ตัวอย่างเช่นศูนย์พัฒนาอาชีพลาว-เกาหลีตั้งแต่เริ่มดำเนินการฝึกยังเน้นในเรื่องหลักสูตรการตัดเย็บเสื้อผ้าและปัจจุบันได้เน้นหลักสูตรการปรุงแต่งอาหารเข้าไปเพิ่มเพื่อให้ผู้หญิงได้เข้าร่วมการฝึกทักษะอาชีพมากขึ้น แต่ผลปรากฏออกมาผ่านการฝึกอบรมในปีงบประมาณ 2009 แสดงให้เห็นว่ามีอัตราผู้เข้าฝึกอบรมหลักสูตรช่างเย็บผ้าและช่างปรุงแต่งอาหารทั้งหมด 100% เป็นผู้หญิง อย่างไรก็ตามอัตราของผู้หญิง

เข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตรช่างคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏออกมาทำให้เห็นว่ามีเพิ่มมากขึ้นถ้าเทียบกับปีงบประมาณ 2005 จาก 6 คน มาเป็น 35 คนในปีงบประมาณ 2009 ถึงแม้ว่าผู้หญิงจะเพิ่มขึ้นในการเข้าถึงหลักสูตรช่างคอมพิวเตอร์แต่ถ้าเทียบกับชาย ผู้หญิงมีเพียงแค่ 20% เท่านั้น อีกทั้งตำแหน่งแห่งที่ด้านความต้องการในอาชีพของผู้หญิงในโลกการทำงานยังพบกับความแตกต่างจากชาย (ซึ่งรายละเอียดในเรื่องประเด็นความแตกต่างทางด้านอาชีพและตำแหน่งแห่งที่ของผู้หญิงผู้ศึกษาได้อธิบายรายละเอียดในฐานะเป็นกรณีศึกษาในบทที่ 5 และ 6) นอกจากนี้ จากการรายงานในปีเดียวกัน ไม่มีผู้หญิงเข้าร่วมการฝึกอบรมในหลักสูตรช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า และช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งดูเหมือนว่าได้รับความสนใจจากผู้ชายมากกว่าในการเข้าร่วมหลักสูตรดังกล่าว

3.3.2 สหพันธ์แม่ยี่งลาว (Lao Women's Union)

สหพันธ์แม่ยี่งลาวเป็นหนึ่งในสี่ขององค์การจัดตั้งของรัฐบาลที่มีอำนาจหน้าที่ภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตราที่ 7 ของปี ค.ศ. 1991 เพื่อเคลื่อนไหวในเรื่องการปกป้องสิทธิผลประโยชน์ของผู้หญิง เป็นองค์กรหนึ่งของรัฐที่ทำหน้าที่เทียบเท่ากับกระทรวง เดิมทีสหพันธ์แม่ยี่งลาวได้ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1955 และได้มีการเปลี่ยนชื่อจาก “คณะกรรมการขวนขวายแม่ยี่งลาวสักราชิตี” มาเป็น “สหพันธ์แม่ยี่งลาว” ในปี ค.ศ. 1984 และให้สำนักตนเองอยู่เสมอว่าเป็นองค์การจัดตั้งที่กว้างขวางมากในการสนับสนุนชื่อของแม่ยี่งลาวเช่นเดียวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของพวกเธอ ต่อมาสหพันธ์แม่ยี่งลาวได้ก่อตั้งสหพันธ์แม่ยี่งขึ้นในทุกๆ แขวง เมืองและบ้านในทั่วประเทศ นอกจากนี้ สหพันธ์แม่ยี่งลาวยังได้จัดตั้งที่ทำการในแต่ละกระทรวงที่อยู่ในศูนย์กลางอีกด้วย (Ireson-Doolittle, 2004: 26-27)

เพื่อปฏิบัติตามแนวทางนโยบายของพรรคและรัฐบาล สหพันธ์แม่ยี่งลาวได้พยายามต่อสู้เพื่อจัดตั้งและเคลื่อนไหวการรณรงค์ภายใต้คำขวัญสามดีสำหรับผู้หญิงชนเผ่า กระบวนการดังกล่าวได้มอบให้ผู้หญิงจากทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของขบวนการเคลื่อนไหวของผู้หญิงลาวเพื่อสนับสนุนบทบาทหน้าที่ของรัฐด้วยทิศทางที่ขยายและเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ

สหพันธ์แม่ยี่งลาวเป็นสถาบันหนึ่งที่มีอำนาจได้รับมอบให้ส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาคระหว่างหญิง-ชาย ซึ่งแสดงผ่านกิจกรรมต่างๆ ของผู้หญิงได้ห้อมล้อมการช่วยเหลือในประเด็นด้านนโยบายและกฎหมายในระดับสูง สิ่งเหล่านี้รวมมีการฝึกอบรมเรื่องเพศภาวะให้พนักงานของรัฐบาล การร่วมมือกับองค์กรสากล ในประเด็นเพศภาวะ และการปฏิบัติการด้านการพัฒนาต่างๆ ทั้งในระดับศูนย์กลางและระดับรากหญ้า

ในช่วงทศวรรษ 1980 สหพันธ์แม่ยี่งลาวเริ่มมีการรับเอาการสนับสนุนโดยตรงจากหลายองค์กร เช่น องค์กร UNICEF และ องค์กร UNDP ซึ่งองค์กรดังกล่าวก็ยังสืบต่อในฐานะเป็น

องค์กรพัฒนาและองค์กรที่ไม่ขึ้นกับรัฐบาล (องค์กรเหนือรัฐ) หรือ NGOs ได้ค้นหาจุดเครือข่ายที่อยู่รากหญ้าของสหพันธ์แม่โขงลาวในโครงการพัฒนาต่างๆ ขององค์กรพวกเขาในท้องถิ่นโดยเอาผู้หญิงเป็นกลุ่มเป้าหมาย และสหพันธ์แม่โขงก็ขยายกิจกรรมของโครงการเหล่านี้เพื่อการส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะ การสร้างรายได้ และการช่วยเหลือทางการเงินสำหรับชนกลุ่มน้อยและผู้หญิงท้องถิ่น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับสิทธิของผู้หญิง ในสถานที่ทำงานและในเรื่องของกรรมสิทธิ์ที่ดินอีกด้วย (Lévesque, 2007: 50)

ในช่วงทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา จำนวนองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือจากต่างประเทศและองค์กรเหนือรัฐระหว่างประเทศทำงานใน ส. ป. ป. ลาว พยายามพิจารณาการนำเอาเพศภาวะกระแสหลักเข้าในทุกแผนงาน/โครงการในขณะที่การสนับสนุนโครงการยังเน้นที่ผู้หญิง ที่สำคัญมีองค์กรช่วยเหลือ เช่น องค์กร NORAD, SIDA, UNDP, UNICEF, UNIFEM UNESCO และองค์กรอื่นๆ ที่สนับสนุนสหพันธ์แม่โขงลาวโดยตรงสำหรับการสร้างความสามารถ การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศภาวะ การฝึกอบรมเรื่องเพศภาวะ รวมทั้งการปรับแก้กฎหมายและนโยบาย ส่วนโครงการที่เน้นแต่เรื่องผู้หญิง (women-focused projects) ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับสหพันธ์แม่โขงเช่นเดียวกับเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระทรวงต่างๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข (ADB, 2004: 75)

ในส่วนขององค์กร UNESCO ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาลของประเทศนอร์เว ได้ออกแบบการศึกษานอกระบบโดยเชื่อมระหว่างผู้หญิงที่มีอัตราการรู้หนังสือต่ำและผู้หญิงที่มีทักษะอาชีพต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงชนกลุ่มน้อย ซึ่งโครงการจะมีดังนี้

โครงการเลขที่ 504/LAO/11 เป็นโครงการฝึกอบรมทักษะขั้นพื้นฐานและฝึกอบรมให้อ่านออกเขียนได้แก่ผู้หญิง โครงการนี้ได้เริ่มในปี 1994 โดยรัฐบาลของ ส. ป. ป. ลาว กับองค์กรที่ให้การสนับสนุน ของ UNESCO และรัฐบาลของประเทศนอร์เว (NORAD) ซึ่งดำเนินโครงการที่แขวงหลวงน้ำทา ในกิจกรรมการสร้างรายได้ เช่น การเย็บปักถักร้อย การทอผ้า เก็บรักษาอาหารแห้ง การทำเกษตร และการซื้อขาย โดยสามารถเข้าถึงการกู้ยืมเงินทุนในระยะสั้นได้ (Peters, 1998: 9-10) อย่างไรก็ตามยังไม่มีตัวเลขบ่งบอกว่า มีจำนวนผู้ที่มีโอกาสในการเข้าถึงโครงการนี้มากน้อยขนาดไหน และไม่มีการบ่งบอกถึงสัดส่วนผู้ที่สามารถเข้าถึงโครงการนี้ว่ามีชาติพันธุ์ไหนบ้าง

ต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 2006 เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อการส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะ การสร้างรายได้ และการช่วยเหลือทางการเงินสำหรับชนกลุ่มน้อยและผู้หญิงท้องถิ่น โดยได้รับทุนช่วยเหลือจากองค์กร JICA และองค์กร APHEDA (องค์การกรมบาลออสเตรเลีย) โดยสหพันธ์แม่โขงลาวเป็นผู้ดำเนินการจัดฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาธุรกิจขนาดเล็กให้แก่คณะบริหารงานสมาคม

นักธุรกิจหญิงในชั้นระดับศูนย์กลางจำนวน 16

คน

(£1/2-1/2jē'3/4ēōj'4-À²°|%αΔ|6'£,3/4'É3/4'-É3/4 4°αÁ'È'òαj'4, 2007: 53)

นอกจากนี้ บทบาทที่เป็นกิจกรรมใหญ่ๆ ของสหพันธ์แม่ยี่งลาวในช่วงทศวรรษ 1990 และตามมด้วยเป้าหมายการประชุมใหญ่สตรีที่ปักกิ่งในปี ค.ศ. 1995 และพันธสัญญาของพรรคที่มีผลต่อการส่งเสริมผู้หญิงในหน่วยงานรัฐบาล สหพันธ์แม่ยี่งลาวเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ถูกมองเห็นในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนความก้าวหน้าของผู้หญิงในระดับโครงสร้างทางการเมือง ดังนั้นมันค่อนข้างมีความกระฉ่งว่าสหพันธ์แม่ยี่งลาวเป็นองค์กรจัดตั้งหนึ่งที่มีอำนาจเต็มสำหรับการต่อสู้หรือเรียกร้องเพื่อผลประโยชน์ของผู้หญิง มันสามารถพูดได้อีกอย่างหนึ่งว่า ในทศวรรษที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องตำแหน่งทางการเมืองของผู้หญิงที่แย่งมาได้นั้นจะไม่มีวันเกิดขึ้นได้ถ้าปราศจากการช่วยเหลือและการสนับสนุนของสหพันธ์แม่ยี่งลาว

เครื่องวัดทางปฏิบัติการอื่นๆ ของสหพันธ์แม่ยี่งลาว:

เกี่ยวข้องกับการเป็นเครื่องมือปฏิบัติงานหลักแห่งชาติเพื่อเป็นการพิสูจน์ให้เห็นพันธะของรัฐบาลภายใต้อนุสัญญา CEDAW ในการส่งเสริมเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และขั้นตอนอื่นๆ ที่จัดขึ้นโดยรัฐบาลลาวมีดังนี้

เครื่องมือแรกคือการจัดตั้งปฏิบัติแผนยุทธศาสตร์และแผนงานแห่งชาติของผู้หญิง:

สำหรับแผนพัฒนาแห่งชาติสำหรับผู้หญิงครั้งแรกได้ถูกวางออกมาในเดือนเมษายน 1998 ในการนี้ สหพันธ์แม่ยี่งได้ร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำหรับ 5 ปี นับจาก 1998-2003 ซึ่งนำมาใช้ในฐานะเป็นรากฐานสำหรับการวางแผนกิจกรรมของสหพันธ์แม่ยี่งลาวอยู่ในทุกระดับและหาทางสร้างกิจกรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของรัฐ ยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้เข้าไปอยู่ในข้อแก้ไขในเนื้อหาของการประชุมใหญ่ครั้งที่ 6 ของพรรค และในข้อแก้ไขของการประชุมใหญ่ทั่วประเทศครั้งที่ 3 ของสหพันธ์แม่ยี่งลาว และแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม และแผนปฏิบัติงานปักกิ่ง ในเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษามีดังนี้

- สร้างความรู้และความสามารถของผู้หญิง
- พัฒนาความรับรู้ของพวกเธอทางด้านการเมืองและพัฒนาสถานภาพของพวกเธอให้มีความก้าวหน้าในด้านการศึกษา สุขภาพ และวัฒนธรรม (UN, 2003: 12)

เครื่องมือที่สองคือการสร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารบทบาทหญิง-ชายและการพัฒนา (GRID):

มีข้อตกลงหนึ่งที่ได้ลงนามกันระหว่างรัฐบาล ส. ป. ป. ลาว และองค์กร UNDP ในวันที่ 24 เมษายน 1997 สำหรับโครงการร่วมมือทางด้านวิชาการ ซึ่งเรียกโครงการนี้ว่า โครงการศูนย์ข้อมูลข่าวสารบทบาทหญิงชายเพื่อการพัฒนา โครงการนี้เป็นโครงการแรกๆ ที่ดำเนินงานด้าน

วิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาที่เชื่อมระหว่างบทบาทหญิงชายใน ส. ป. ป. ลาว วัตถุประสงค์ของโครงการนี้คือ

- ส่งเสริมข้อมูลด้านเพศภาวะ
- ยกย่องความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสถานภาพของผู้หญิง
- สร้างความรู้ความสามารถให้แก่พนักงาน ให้แก่ผู้ร่างนโยบายและนักวางแผน ให้ตระหนักถึงปัญหาของการวางแผนครัวใส่ใจเรื่องเพศภาวะ และการเชื่อมเพศภาวะเข้าในทุกแขนง การและทุกๆ ระดับ

ผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโครงการซึ่งศูนย์ข้อมูลข่าวสารบทบาทหญิงชายที่ร่วมมือกับศูนย์สถิติแห่งชาติในการค้นคว้าวิจัยและเขียนบทรายงาน คือ หัวข้อเกี่ยวกับ “เพศภาวะและกรรมสิทธิ์ที่ดิน” “การแต่งงานและครอบครัวใน ส. ป. ป. ลาว” การเข้าร่วมของผู้หญิงในการตัดสินใจระดับหมู่บ้าน” และ “ความรุนแรงต่อผู้หญิง” จากนั้น ในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 2000 สำนักงานว่าการของนายกรัฐมนตรีได้ออกประกาศแจ้งการให้ใช้ระบบสถิติแยกเพศเข้าในระบบเก็บข้อมูลในทุกแขนงการและในศูนย์สถิติแห่งชาติเองด้วย (UN, 2003: 13)

นอกจากนี้ศูนย์ข้อมูลข่าวสารบทบาทหญิงชายยังได้ร่วมมือกับกรมแผนการของคณะกรรมการและการลงทุน ในการเชื่อมเพศภาวะเข้าในการวางแผน ในปี 2002 ได้มีการจัดฝึกอบรมครูฝึกในระดับแขวงเพื่อให้ใส่ใจเรื่องเพศภาวะในการวางแผน และจัดฝึกอบรมให้องค์กรปกครองระดับเมืองและผู้วางแผนระดับเมืองในหลักสูตรการรวบรวมข้อมูลที่ตระหนักถึงเพศภาวะ

สหพันธ์แม่ยังลาวมีบทบาทและความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์เพื่อการเติบโตและขจัดความยากจนแห่งชาติเกี่ยวข้องกับการศึกษาและการฝึกอบรม ภายหลังได้ถูกลงนามรับรองเอาจากสภาแห่งชาติมีดังนี้

- เผยแพร่ยุทธศาสตร์ลดทอนความยากจนแห่งชาติให้พนักงานของสหพันธ์แม่ยังลาว ใน 3 ภาค ของประเทศ โดยเฉพาะอยู่บรรดา 47 เมืองยากจนที่สุดของประเทศ ด้วยวิธีการโฆษณาผ่านสื่อทางวิทยุ ทีวี หนังสือพิมพ์และการฝึกอบรม

- ช่วยสร้างกองทุนบรรเทาความยากจนด้วยการตอบสนองการฝึกอบรมให้มีความชำนาญในการคุ้มครองทางการเงิน ใน 47 ตัวเมืองยากจนที่สุด

- ทำการสำรวจ ติดตาม และประเมินผลการเชื่อมโยงเพศภาวะเข้าในภาคเศรษฐกิจและสังคมรวมมีทั้งการศึกษา สาธารณสุข เกษตร/ป่าไม้ และโครงสร้างพื้นฐาน

- เพิ่มอำนาจในการสร้างความสามารถให้สหพันธ์แม่ยังในระดับรากหญ้า ผ่านการฝึกอบรมและสัมมนา

ร่างกาย การผลิตอาหารสำเร็จรูป หรือ สินค้าเพื่อการปรุงแต่งในขั้นตอนต่อไป ($\frac{L}{2} - \frac{1}{2}j\frac{1}{2}\frac{1}{4} - \frac{1}{4} - \frac{1}{4} - \frac{1}{4} - \frac{1}{4}$, 2006: 157-158)

เครื่องมือสุดท้ายคือการทบทวนและสนทนาในเรื่องของกฎหมายและนโยบาย:

พรรคและรัฐลาวได้สร้างความพยายามในการนำเสนอรัฐธรรมนูญของประเทศที่ได้รับการแก้ไข ในเดือนพฤษภาคม 2003 ซึ่งสหพันธ์แม่โขงลาวเป็นผู้ร่างกฎหมายเพื่อให้แน่ใจว่าสิทธิของผู้หญิงได้รับการปกป้องโดยทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ และกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาและปกป้องผู้หญิงได้ผ่านสภาแห่งชาติลาวและถูกรับรองเอาในเดือนตุลาคม 2004 อนึ่งการวางกฎหมายอย่างละเอียดในการให้ประกันเรื่องของความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายทางรัฐธรรมนูญในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และครอบครัว อีกอย่างกฎหมายก็ต้องกลมกลืนกันกับสิทธิพิเศษอย่างแน่นนอนและเพื่อให้สิทธิพิเศษแก่ผู้หญิงที่ไปเกี่ยวข้องกับการทำงานในระหว่างการตั้งครรภ์ ผลประโยชน์จากการลาออกเนื่องจากการมีบุตร ผลประโยชน์จากการหย่าร้าง คดีทางอาญา และการดูแลเรื่องสุขภาพ

อย่างไรก็ตาม ศูนย์กลางสหพันธ์แม่ยี่งลาวในฐานะที่เป็นตัวแทนของขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อผู้หญิงจึงมีความสำคัญยิ่งในการทำหน้าที่หลักเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อเรียกร้องสิทธิและความเสมอภาคให้แก่ผู้หญิง ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่ามีความสำคัญที่ต้องนำเสนอเกี่ยวกับผลงานและสิ่งที่สหพันธ์แม่ยี่งลาวได้สร้างมา และเพื่อให้มีความชัดเจนในประเด็นดังกล่าว ผู้ศึกษาได้นำเอาวิธานิพนธ์ของมณีนวอน หลวงสมบัติ (2554: 56-61) เพื่อเป็นการขยายความในประเด็นการปฏิบัติการและการเคลื่อนไหวด้านต่างๆ ของสหพันธ์แม่ยี่งลาว โดยการนำเอาอุดมการณ์มาปฏิบัติผ่านสหพันธ์แม่ยี่งลาวด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

การประชุมครั้งที่ 5 ใน ค.ศ. 2006 ซึ่งเป็นครั้งสุดท้าย การประชุมครั้งนี้ นอกจากได้มีมติรับเอานโยบายการพัฒนาผู้หญิง การประชุมยังได้รับรองเอาแผนพัฒนาผู้หญิงสำหรับ ค.ศ. 2006-2010 โดยอิงใต้มติการประชุมใหญ่ครั้งที่ 8 ของพรรคฯเป็นหลัก ก็คือแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแห่งชาติครั้งที่ 6 (2006-2010) โดยเฉพาะการปฏิบัติแผนยุทธศาสตร์เพื่อขจัดความยากจนแห่งชาติ (สำหรับ ค.ศ. 2005, 2010 และ 2020) ให้ดำเนินต่อไป และบริหารโครงการพัฒนาผู้หญิงให้มีประสิทธิผลด้วยการยึดถือตามแนวทางนโยบายของพรรคฯ การพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของรัฐ และได้ปรับปรุงคำขวัญ “สามดี” ไปเป็น “ข้อแข่งขันสามดี” โดยมีลักษณะเปิดกว้างเพื่อให้ทั้งหญิงและชายในครอบครัวและสังคมได้เข้าร่วมปฏิบัติการแข่งขัน ใน ค.ศ. 2006 “ข้อแข่งขันสามดี” ได้กลายมาเป็นโครงการหนึ่ง ที่บรรจุอยู่ใน 5 แผนงานและ 16 โครงการพัฒนาของสหพันธ์แม่ยังลาววางออก เพื่อพัฒนาผู้หญิงสำหรับ ค.ศ. 2006 -2010 แต่ผู้ศึกษาขอหยิบยกเอาเนื้อหาบางส่วนในบาง

แผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์หรือในเชิงสัญลักษณ์บวกกับแนวทางในการฝึกอบรมผ่านองค์กรของศูนย์กลางสหพันธ์แม่โขงลาว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนงานที่ 1: แผนงานอบรมการเมืองแนวคิด ยกระดับความรู้ความสามารถให้แก่ผู้หญิง

โครงการที่ 1 : ฝึกอบรมยกระดับความรู้ความสามารถให้แก่ผู้หญิง

โครงการที่ 2 : เพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครอง ปรับปรุงและยกระดับงานข่าวสารของผู้หญิงลาว

โครงการที่ 3 : ปลุกกระดมผลักดัน “ขบวนการสามดี”

โครงการที่ 4 : เสริมขยายอุดมการณ์ต่อสู้ในประวัติศาสตร์ผู้หญิงลาว อนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของชาติและของแม่หญิงลาว

แผนงานที่ 3: ปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของผู้หญิงและเด็กและส่งเสริมบทบาทหญิงชาย

โครงการที่ 1 : จัดตั้งปฏิบัติและบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและปกป้องผู้หญิง

โครงการที่ 3 : เชื่อมทัศนบทบาทหญิงชายเข้าในการพัฒนา

แผนงานที่ 4: พัฒนาชีวิตการเป็นอยู่และส่งเสริมการหารายได้ให้แก่ผู้หญิงและครอบครัวเพื่อลดทอนความยากจน

โครงการที่ 1 : ฝึกอบรมยกระดับความรู้ วิชาชีพ วิชาการ พัฒนาฝีมือแรงงานให้แก่ผู้หญิง

โครงการที่ 2 : สร้างรายรับให้แก่ผู้หญิงและครอบครัว

(|ø¼¼¼|½½½~ÁÈ÷¼, 2007)

ถ้าพิจารณาในเชิงอุดมการณ์ จาก “คำขวัญสามดี” เป็น “ข้อแข่งขันสามดี” ที่ปฏิบัติผ่านองค์กรของสหพันธ์แม่โขงลาวให้ออกมาเป็นแผนงานและโครงการนั้น ก็เพื่อต้องการให้ผู้หญิงและผู้ชายลาวได้มีความเท่าเทียม พร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกให้ผู้หญิงเข้าสู่กระบวนการแข่งขันในทุกพื้นที่เช่นเดียวกับชาย ซึ่งในขณะที่รัฐมีนโยบายเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงได้เข้ามาเพื่อสร้างรายได้ และให้ผู้หญิงได้มีโอกาสทางการศึกษานั้น สหพันธ์แม่โขงลาวได้เข้าไปทำทลายทำให้เกิดกระบวนการจากความสัมพันธ์ใหม่ในสามพื้นที่นี้เพื่อให้ผู้หญิงมีความเท่าเทียมมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็อาจไปเพิ่มภาระให้ผู้หญิงมากขึ้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าสหพันธ์แม่โขงลาวสร้างวาทกรรมขึ้นมาในเชิงอุดมการณ์อาจทำให้ผู้หญิงลาวทำงานหนักเพิ่มขึ้นหรือไม่ก็เพื่อเป็นการไปทำทลายกับ “อุดมการณ์ครัวเรือน” หรือ ในบทความของ Kandiyoti เรียกว่า “อุดมการณ์ท้องถิ่น” เพื่อให้ผู้หญิงถูกยอมรับในการเข้าไปอยู่ในพื้นที่ของการเป็นผู้นำหรือมีอำนาจในการตัดสินใจทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมืองไม่ว่าจะอยู่ภายในพื้นที่ของครัวเรือนหรือในพื้นที่สาธารณะ

เดิมทีรัฐบาลลาวก็ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวันที่ 8 มีนาคม ซึ่งเป็นวันสตรีสากล หลังจากที่ลาวปลดปล่อยนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 จนถึงปัจจุบัน ผู้หญิงที่สังกัดในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

จากระดับท้องถิ่นจนถึงระดับศูนย์กลางได้พากันเฉลิมฉลองพร้อมกับผู้หญิงทั่วโลก และมีหลายกิจกรรมที่จัดขึ้นก่อนวันนั้น เช่น เรียกประชุมกันเพื่อรับฟังที่มาและความสำคัญของผู้หญิงทางประวัติศาสตร์ที่เรียกร้องสิทธิของพวกเธอ เช่นเดียวกับบทบาทที่สำคัญของผู้หญิงลาวในการส่งเสริมผู้ชายต่อสู้เอาอิสรภาพ

3.4 บทสรุปผลการนำเอาเพศภาวะเข้าในนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานของ ส. ป. ป. ลาว

ในเนื้อหาของบทนี้ผู้ศึกษามีความประสงค์อยากสรุปไว้สองประเด็นคือ

ประเด็นแรก มี WID ในนโยบายของรัฐบาลซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นได้คือ (1) ในเชิงสัญญา เช่น มีการสร้างคำขวัญสามดีและข้อแข่งขันสามดี การสร้างวาทกรรมเหล่านี้ก็เพื่อไปท้าทายกับอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ครัวเรือนหรือในพื้นที่สาธารณะโดยเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าถึงพื้นที่การผลิต เช่น เข้าถึงการจ้างงาน ทักษะและความรู้เช่นเดียวกับชายได้ แต่การทำทายนั่นก็ไปไม่ถึงปัจเจกบุคคล กล่าวคือ มันไปท้าทายในระดับนโยบายเท่านั้น (2) ในเชิงสถาบัน เช่น มีการก่อตั้งศูนย์กลางสหพันธ์แม่ยี่งลาวขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือให้ขบวนการเคลื่อนไหวของผู้หญิงลาว ซึ่งถ้ามองในแง่หนึ่งสหพันธ์แม่ยี่งลาวเข้าไปท้าทายทำให้เกิดกระบวนการในการสร้างพื้นที่ให้ผู้หญิงมีความเสมอภาคเพิ่มมากขึ้น แต่ถ้ามองอีกในแง่หนึ่งการที่ศูนย์กลางสหพันธ์แม่ยี่งลาวสร้างพื้นที่ใหม่ให้ผู้หญิงผ่านคำขวัญสามดีอาจกลายเป็นเครื่องมือเพื่อทำให้ผู้หญิงต้องทำงานหนักมากขึ้น (3) ในเชิงของกฎหมาย เช่น มีรัฐธรรมนูญ เพื่อแสดงให้เห็นว่าในเชิงนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานได้ให้ความเสมอภาคต่อผู้หญิง แต่ไม่ได้หมายความว่าในการบังคับใช้หรือในทางปฏิบัติด้านกฎหมายจะให้ความเสมอภาคระหว่างเพศอย่างแท้จริง

อันที่จริงแล้ว WID ที่เกิดขึ้นในเชิงนโยบายการพัฒนาฝีมือของลาว เป็นไปเพื่อเปิดโอกาสให้ความเท่าเทียมในเรื่องของการเข้าถึง แต่ไม่ได้พิจารณาว่า กลุ่มคนที่เข้าถึงหรือเข้าไม่ถึงนั้นสังคมได้เกาะเกี่ยวผู้หญิงและผู้ชายไว้อย่างไรบ้าง จริงอยู่ WID เปิดพื้นที่ในเชิงโครงสร้างให้ผู้หญิงเข้าถึงได้ทุกพื้นที่โดยไม่มีการตั้งคำถามในเรื่องของความเชื่อที่หลากหลายทางด้านประเพณี วัฒนธรรม และชนชั้นในสังคมลาว รวมไปถึงความเชื่อทางศาสนาที่อาจมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องทำให้เกิดข้อจำกัดในทางเลือกของผู้หญิงให้เข้าถึงพื้นที่การฝึกอบรมไหนบ้างและเข้าไม่ถึงพื้นที่การฝึกอบรมไหนบ้างก็เป็นได้

และสุดท้าย GAD เข้ามาอยู่ในระดับนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานมากกว่าระดับปัจเจกบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ตรงนั้น ด้วยเหตุนี้การเปิดพื้นที่ในเชิงนโยบายที่ให้มีมิติทางเพศภาวะนั้นมันจะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงระหว่างหญิง-ชายเพียงแค่ระดับนโยบายหรือระดับโครงสร้างเท่านั้น อันที่จริงแล้วนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงานลาวได้ดึงเอาผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้และการมีงานทำ แต่ประเด็นเรื่องความเสมอภาคทางเพศภาวะในการ

วางแผนนโยบายนั้น ยังไปไม่ถึง GAD ซึ่งมีแนวโน้มในการนำเอาเพศภาวะเข้าในการวางแผนพัฒนาต่างๆ ด้วยลักษณะทำให้นโยบายมีประเด็นเพศภาวะมากกว่า โดยไม่ได้มีการตั้งคำถามหรือวิเคราะห์ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศภาวะที่ยังคงมีอยู่ในสังคมลาว อนึ่ง ความหมายเกี่ยวกับ “gender” ในแวดวงวิชาการของลาวยังคลุมเครืออยู่ ซึ่งยังใช้คำว่า “บทบาทหญิง-ชาย” บ่อยครั้งเมื่อนำเอาประเด็น “gender” ไปปฏิบัติการในแผนงาน/โครงการระดับจุลภาค มักจะก่อให้เกิดกิจกรรมที่ผลิตซ้ำทางเพศภาวะมากกว่า

อนึ่ง สถาบันการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ประชากร (หญิง-ชาย) และตลาดแรงงานรองรับ ยังไม่ได้รับการสร้างจิตสำนึกเพื่อให้รับรู้และเข้าใจถึงแนวคิดการพัฒนาหรือการยกระดับสถานะด้านความเสมอภาคระหว่างเพศอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้บทบาทการทำงานหรือการจัดตั้งสหพันธ์แม้อยู่ในระดับสถาบันนั้นเป็นไปเพื่อให้บริการกิจการงานทางสังคมและการรับใช้สถาบันการปกครองมากกว่าแทนที่จะเป็นแกนนำในการรวมกลุ่มผู้หญิงเพื่อมาศึกษาปัญหาผ่านประสบการณ์ของผู้หญิงแต่ละปัจเจกและหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันในเชิงปฏิบัติการมากกว่าการวางแผนนโยบายที่เพิ่มผู้หญิงเข้าไปอยู่ในกิจกรรมที่ผลิตซ้ำทางเพศภาวะ ข้อจำกัดอีกอย่างหนึ่งที่ผู้ศึกษาสังเกตเห็นคือสหพันธ์แม้อยู่ในระดับสถาบันยังขาดการรับรู้เรื่องเพศภาวะอย่างลึกซึ้งในการนำมาขยายเข้าในแผนงาน/โครงการของตน หมายความว่ายังไม่ได้มีการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดอย่างละเอียดอ่อนในการนำเอาผู้หญิงหรือเพศภาวะเข้าในการวางแผนนโยบาย โดยเฉพาะนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงาน ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะปฏิบัติตามแผนรวมใหญ่ที่มีมติคำสั่งของพรรคและรัฐที่อยู่ส่วนบนสุดมากกว่า ต่อสภาพความเป็นไปดังกล่าว ปัญหาหลายอย่างที่เกิดขึ้นในระดับการปฏิบัตินโยบายโดยเฉพาะประเด็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศภาวะในการพัฒนาฝีมือแรงงานและในโลกของการทำงานจึงไม่เคยถูกหยิบยกขึ้นมาว่าเป็นปัญหาที่ต้องให้ความสำคัญและให้มีการติดตามประเมินผลเพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือส่งเสริมผู้หญิงให้มีความเสมอภาคในโลกของการทำงาน